

กิเลสบังเงา

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

เทศน์บนศาลา วันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๔๔

ณ วัดสันติธรรมาราม ต.คลองตากคต อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

...ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแสวงหาธรรมมา
นี้ เพราะมีธรรม เราถึงรู้จักกิเลส ถ้าไม่มีธรรมเราจะรู้จักสิ่งตรงข้ามกับธรรมะได้อย่างไร ธรรม
เป็นสิ่งที่ทำให้ความรุ่มเย็นเป็นสุขกับหัวใจใจ สามารถชำระกิเลสของสัตว์โลกได้นะ

สัตว์โลกเกิดมานี้ กิเลสพาเกิด เกิดมาในวิภวณ วนมาไปตลอด มีทุกข์ มีสุข มาในสังสารวัฏ
นี้ ก็วนไปในตามกิเลสพาไป เพราะมีธรรมถึงรู้จักกิเลส ถ้าไม่มีธรรม กิเลสนี้ใครเป็นคนบอกว่า
อันนี้เป็นกิเลส ไม่มีใครรู้ เพราะมันเป็นอยู่กับจิตใจดวงนั้นตลอดไป

ใจดวงนั้นมีกิเลสอยู่ แล้วก็พาขับเคลื่อนไป เกิดตาย เกิดตาย ในวิภวณ ไม่มีใครสามารถจะ
ยับยั้งกิเลสสิ่งนี้ได้เลย แล้วก็ไม่มีใครรู้ แล้วก็แก้ไขอะไรไม่ได้ด้วย มันเป็นการสุคติวิสัย ก็ต้อง
จำเพาะเจาะจงต้องตายเกิดไปกับกิเลสนั้น แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสร้างบุญกุศลมา
สร้างบุญกุศลมามหาศาลนะ ปรรณนาพุทธานุโม แล้วสร้างสะสมมา สะสมบุญกุศลมา จนมาตรัสรู้
เป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

แล้วนั่นล่ะ ก่อนจะตรัสรู้มา ก็ต้องทนทุกข์ทรมาน ต้องทนทุกข์แสวงหาธรรมอันนี้ ธรรม
ที่ว่าเห็นนี้ แล้วมันก็ชำระไป ชำระใจออกจากกิเลสได้ทั้งหมด แล้วธรรมนี้มันก็ชำระเป็นขั้นเป็น
ตอนไป กิเลสไม่ใช่ว่ามีหน้าเดียว กิเลสมีอย่างหยาบ อย่างกลาง อย่างละเอียด กิเลสในหัวใจมนุษย์
นี้มหาศาลมากเลย แล้วมันหลบซ่อนอยู่ มันบังเงานะ มันบังเงาอยู่ในร่างกายของเราเนี่ย บังเงาอยู่ใน
หัวใจนี้ กิเลสมันบังเงา

ถ้ามันบังเงานั้น เป็นต่อเมื่อเราเข้าไปเห็นกิเลสแล้ว กิเลสมันถึงบังเงา แต่ถ้าเราไม่เคยเห็น กิเลสเลย กิเลสไม่ใช่บังเงา กิเลสนั้นมันสวมเราทั้งหมดเลย กิเลสนั้นเป็นเรา เราเป็นกิเลส ไม่ใช่บังเงาเลย กิเลสเป็นเราทั้งหมด แล้วเราจะต่อสู้กับกิเลสอย่างไร

เราต้องต่อสู้กับกิเลสนะ ถ้าเราอยากให้เราเป็นคนดี ให้เราพ้นจากทุกข์ได้ไง พ้นจากทุกข์ เวลาทุกข์นี้ เวลาทุกข์ในหัวใจขึ้นมา เราปรารถนาอยากจะพ้นทุกข์ ทุกคนอยากจะพ้นทุกข์ ทุกคนอยากจะพ้นออกไปจากทุกข์นั้น แต่การจะพ้นทุกข์ เพราะมันมีกิเลสในหัวใจ กิเลสนี้ย้ายในหัวใจของเรา เราต้องชำระกิเลสในหัวใจของเราออกไป มันถึงจะเป็นการพ้นทุกข์

เราไปบ่นกันว่าทุกข์ๆ บ่นว่าทุกข์ แล้วเราไม่สามารถชำระ ไม่สามารถยับยั้งมันได้เลย มันจะเป็นประโยชน์อะไรกับเรา คำบ่น เด็กก็บ่นได้ คำบ่น คำที่พรั้งพรั้น ใครก็ทำได้ แต่มันไม่เป็นประโยชน์กับหัวใจดวงนั้นหรอก มันไม่เป็นประโยชน์ แล้วเวลาสิ่งที่จะเป็นประโยชน์ สารจะคุณกับใจ มันก็ไม่เอา มันจะผลักใส

อย่างเช่นว่า เราเป็นชาวพุทธ เราจะไปวัดไปวา เราจะประพฤติปฏิบัติ มันบอกว่าไม่ต้องหรอก เพราะฉันเป็นชาวพุทธ เราเป็นชาวพุทธ พระพุทธเจ้าสอนให้ปล่อยวาง เราก็ปล่อยวางแล้ว เราปล่อยวาง เราทำสบายใจเรา เราจะทำอย่างไรก็ได้ พอใจของเรา เพราะเราปล่อยวาง เราเป็นชาวพุทธ เราปล่อยวางตามองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า นี่กิเลสมันหลอกเอา ว่ามันปล่อยวางแล้ว

มันปล่อยวางที่ไหนนะ กิเลสมันสวมรอยนะ มันสวมรอยทั้งหมด เอาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาแอบอ้างไว้ ว่าเราเป็นชาวพุทธ ได้ถือพระพุทธศาสนา แล้ว พระพุทธเจ้าสอนให้ปล่อยวาง ก็ได้ปล่อยวางแล้ว มันว่ามันปล่อยวาง มันคิดเอว่ามันปล่อยวาง มันจะทำคุณงามความดี มันว่ามันปล่อยวาง เราจะชำระกิเลส เราจะพยายามค้นคว้าหากิเลสเพื่อจะหามัน เพื่อมาชำระมันออกไป มันบอกมันปล่อยวางแล้ว นี่มันสวมรอยไปกับความคิดของเราเลย

นี่มันสวมรอยไปแล้ว มันก็วางยาสลบ สวมรอยไม่สวมรอยเปล่านะ สวมรอยว่า เรารู้แล้ว เราเข้าใจแล้ว เราก็ไม่ต้องทำอะไรๆ เลย เราก็เินอนใจไปกับสิ่งนั้น นี่เราปล่อยวางแล้ว มันมีกิเลส มันมีอย่างหยาบๆ มีอย่างกลาง มีอย่างละเอียด ในหัวใจของสัตว์โลก ถ้ากิเลสมีประเภทเดียว แล้วสามารถชำระกิเลสได้นี่ พระอรหันต์นี่จะมีมหาศาลเลย เพราะทุกคนก็พยายามจะทำเพื่อจะพ้นทุกข์ ปฏิบัติกัน

เวลาจัดปฏิบัติ จะเข้าวิวัตรกรรมเต็มไปหมดเลย มีผู้ประพฤติปฏิบัติ ทำไมเขาไม่สามารถชำระกิเลสได้ละ เพราะอะไร เพราะเขาไม่เคยเห็นกิเลส เขาให้กิเลสสวมรอยไป กิเลสมันหลอกเอา หลอกว่าเราได้ประพฤติปฏิบัติแล้ว เราได้ทำชำระแล้ว เราได้ละโลก ละโกรธ ละหลงแล้ว มันสวมรอย มันرابไปที่ไหน กิเลสนี้มันเหมือนกับขนมหวานเธอ ขนมหวาน เหมือนขนมที่เขาจะเอามาทอด มาอะไรกัน เขาชุบแป้งทอด เอาอย่างนั้นเลยนะ นี่ก็เหมือนกัน จับกิเลสแล้วก็ชุบแป้งทอด ชุบแป้งว่า แล้วเอากิเลสจับชุบแป้งเลย แล้วเสร็จแล้วว่ากิเลสนี้ทำแล้ว มันเป็นไปได้อย่างไร มันเป็นไปไม่ได้ นี่ถ้ากิเลสมันสวมรอย

ถ้ากิเลสมันสวมรอย เราก็ล้มกลิ้งไป เราไม่รู้เท่าทันมัน นี่กิเลสเป็นอย่างนั้น เราอยากหากิเลส หากิเลสว่ากิเลสอยู่ที่ไหน กิเลสนี้ทำให้เราทุกข์ยาก เราอยากชำระกิเลส แต่เราจะต่อสู้กับมัน พอเราเข้าไป ยังไม่ทันต่อสู้กับกิเลสเลย กิเลสกล่อมแล้ว วางยาสลบ แล้วเราก็สลบไปเลย หัวใจยังตื่นอยู่ ดวงตานี้ยังฟ่องใสอยู่ แต่ความเข้าใจ หัวใจ ความคิดมันสลบ มันโดนกิเลสวางยาสลบ แล้วก็นอนจมอยู่ใต้อำนาจของกิเลส ในหัวใจของเรานั้นละ เพราะความคิดอันนั้น มันเลยสวมรอย มันกล่อมให้...กิเลสมันกล่อมให้ธรรมชาติในหัวใจที่เกิดขึ้น ไม่ได้เกิดขึ้นเลย

นี่ ว่าจะชำระกิเลส ว่าจะต่อสู้กับกิเลส กิเลสในหัวใจเรามีอำนาจเหนือเราเพราะอะไร เพราะมันพาเราเกิด มันตามมาตลอด เราเกิดเราตายมาก็ภพที่ชาติแล้ว กิเลสกับใจนี้เป็นเนื้อเดียวกันๆ เป็นยางเหนียวที่เป็นอนุสัยนอนไปในหัวใจนั้น มันอยู่ในหัวใจนั้นตลอดไป ความคิดจะคิดออกมานี้ มีมันเจือมาด้วยตลอด มันอยู่ในความคิดของเรานั้นนะ มันถึงมีอำนาจเหนือเรา

พอมีอำนาจเหนือเรา มันก็กล่อมให้เราอยู่ในอำนาจของมัน แล้ววางยาสลบ ไม่ให้เราก้าวเดินออกไป มันกลัว กิเลสนี้กลัวอย่างเดียว คือ กลัวธรรมชาติ กลัวสัจจะความจริงขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ที่จะเปรียบเทียบเข้ามาในหัวใจของเรา เปรียบเทียบเข้ามาในหัวใจ เริ่มต้นเริ่มจากการเปรียบเทียบก่อน เปรียบเทียบเพื่อจะเข้ามาให้มันเห็นสัจจะความจริง ให้มีความเชื่อในหัวใจของเรา

เราไม่มีความเชื่อ ความเชื่อของเราเนี่ย โดนกิเลสมันกล่อม มันสวมรอยไปอย่างนั้นนะ แล้วเราก็ล้มลุกคลุกคลานไป แล้วมันจะเอาความมั่งง่าย เอาความสะดวกสบาย ว่าได้ทำแล้ว ว่าได้ปล่อยวางแล้ว แล้วก็โล่ง ว่าง สบายของมันออกไป นี่โล่ง ว่าง สบาย สบายตอนไหนละ สบาย

เพราะว่า มันวางยาใจ มันไม่ให้เราารู้สึกตัวใจ มันให้เราอยู่ในอำนาจของมัน แต่มันโล่งว่างนี้ มันก็ให้โอกาส ให้เป็นการสมกับความคิดที่ว่าเขาจะหลอกใจดวงนั้น เขาจะให้ใจดวงนั้นมีความโล่งว่าง

ถ้ามีการคิด มีการขัดขวางใจ ใจนั้นมีอารมณ์มาขัดขวางจิตดวงนั้น มันก็ทำให้เราได้เอ๊ะใจ ได้ถูกคิดได้ มันถึงทำให้ปล่อยวาง ให้โล่ง เพราะถ้าจะคิด มันนี่ละเป็นตัวพาคิด กิเลสนี้เป็นตัวพาคิด กิเลสเป็นตัวไม่พอใจ ตัวขัดขวาง ตัวไม่ยอมพอใจสิ่งใดๆ ทั้งสิ้นที่จะกระทบมัน ทีนี้ถ้ามันสงบ ตัวลง มันก็ปล่อยให้เราโล่ง ว่าง นี่ถึงว่ามันวางยาสลบอย่างนั้น เราถึงไว้ใจไม่ได้ ถึงต้องพยายาม เอาธรรมะเข้ามาเทียบเคียง

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนไป สอนให้ทำความสงบ ทำความสงบมา เพื่อจะให้ความฟุ้งซ่านของใจนั้นมันสงบตัวลง มันมีความฟุ้งซ่านของใจนั้น ใจนั้นมันเป็นสิ่งที่หิวโหย ใจของเรามีกิเลสอยู่ในหัวใจนะ มันไม่มีอาหารกิน มันหิวโหย นี่มันอะไรผ่านหน้าไป ความคิดต่างๆ ที่ผ่านหน้า มันจะจับทั้งหมด เราถึงยับยั้งความคิดของเราไม่ได้ มันถึงฟุ้งซ่าน ความฟุ้งซ่านคือความคิดมาก ความคิดที่ว่าเรายับยั้งตัวเองไม่ได้ คิดไปเรื่องร้อยแปด ไม่อยากให้เกิด เราก็ยังยับยั้งมันไม่ได้เลย

สิ่งที่ยังยับยั้งไม่ได้มันมีอำนาจเหนือเรา ทำไมว่าเรารักตนเอง ทุกคนว่ารักตนเองนะ ทุกคนอยากจะทำตัวเองนี้ ให้เป็นผู้ประเสริฐ แต่มันไม่สามารถเอาความคิดของตัวเองไว้อยู่ เพราะอะไรก็เพราะไอ้กิเลสที่มันฟุ้งซ่านอยู่ในใจนั้นนะ มันทำให้เราขับเคลื่อนออกไป ถ้าเราจะเอาสิ่งที่ว่าเปรียบเทียบกับขึ้นมา ศรัทธาความเชื่อกับอภิศรัทธา ความเห็นจริง ความเชื่อที่ว่าไม่คลอนแคลน มันจะ...ต่อเมื่อใจมันตั้งมั่น ใจมันจะตั้งมั่น มันต้องมีอาหารใหม่เข้าไปเปลี่ยนอาหารเดิม

อาหารเดิมคือ วิญญาณอาหาร คือความคิด คือสังขารที่ปรุงที่แตงนั้น จิตมันเสวยอารมณ์ มันเสวยอารมณ์ไป มันก็ฟุ้งซ่านไปตามแต่อำนาจของมัน สิ่งใดที่มันพอใจ สิ่งใดที่มันอยากจะทำ สิ่งใดที่เข้ากับกิเลสได้ มันพอใจ มันพยายามเข้ามาหลอกดวงให้คิดสองชั้นสามชั้น แล้วให้เราทำตามอำนาจของมันออกไป คิดแล้ว คิดก่อน ถึงจะมีการกระทำออกไป พอการกระทำออกไปก็ทำให้เราฟุ้งซ่านออกไป เอาแต่ความทุกข์ ความร้อนมาให้กับร่างกายดวงนั้น

จากใจดวงนั้น เอาความทุกข์ เอาความร้อนให้กับร่างกายที่ว่า ต้องอยู่ในอำนาจของความคิดนั้น นั่นละทำให้มันฟุ้งออกไป มันถึงว่าอาหารที่มันเคยกินอยู่อย่างนั้นไง เราถึงกำหนดคำบริกรรม คำบริกรรมพุทโธ พุทโธนี้ เพื่อจะให้หัวใจนี้มันสงบเข้ามา ถ้าใจเราสงบเข้ามาได้ ใจเรา

สงบเข้ามาด้วยอำนาจของธรรม ไม่ใช่สงบเฉยๆ นะ ใจของเรามันน่าสงสารมาก ใจของสัตว์โลกนี้ มันเป็นนามธรรม แล้วมันอาศัยตัวมันเองไม่ได้ มันต้องอาศัยสิ่งอื่นเพื่อแสดงตัวออกมา ธรรมชาติของมันเป็นธาตุรู้

ธาตุรู้ที่มันเป็นธาตุเฉยๆ ธาตุรู้ แต่อาศัยว่าเราเกิดเป็นมนุษย์ มีขันธ ๕ นี้ มันปรุงแต่งไปตามนั้น สัญญา ความจำได้หมายรู้ แล้วจิตนิสัยของคนไม่เหมือนกัน จิตนิสัยของคนที่มีความชอบ ความไม่ชอบต่างๆ กันนั้นนะ มันมีนิสัยที่ว่า มันบ้า ๕๐๐ จำพวก บ้า ๕๐๐ จำพวกก็ชอบต่างๆ กัน คนที่ถูกใจ ชอบใจ ความคิดมันจะรุนแรงไปกับสิ่งที่ว่าตัวเองสงวน ตัวเองรักปรารถนาสิ่งนั้น ถ้าได้อารมณ์อันนั้นแล้ว มันจะวิ่งไปเลย แต่ความชอบไม่เหมือนกัน มันถึง... ความคิดของคนจิตนิสัยไม่เหมือนกัน

ทำความเข้าใจเหมือนกัน โทสจริต ให้แต่เมตตา ความเมตตา ให้มีความเมตตา เป็นญาติ เป็นเครือญาติกัน เป็นพี่น้องกัน ความผูกโกรธ ความอาฆาตมาดร้ายมันก็จะเบาลง โมหะจริต ความหลง มีความหลงมาก มีความคิดไปมาก ต้องให้เป็นพวกเมตตา พวกเราจะต้องให้ตัวนั้นเข้ามา เพื่อจะให้ใจนี้ มันมีสิ่งที่ว่าเริ่มเหนียวรั้งมันไว้ไง เพราะจริตของคนไม่เหมือนกัน การจะประพฤติปฏิบัติ มันถึงไม่เหมือนกัน คำบริกรรมมันก็...ถ้าบริกรรมอยู่ เราก็ใช้คำบริกรรม ถ้าคำบริกรรมไม่อยู่ ใช้ปัญญาอบรมสมาธิก็ใช้ความคิดเหมือนกัน

ถ้าความคิด เริ่มต้นความคิด มันเป็นความคิดที่ให้เราพุ่งชน ทำไมใช้ความคิด จะให้จิตสงบได้ละ ความคิดที่มีสติสัมปชัญญะ คิดออกไป ตามหมุนกับความคิดตัวเองออกไป มีสติตามออกไป ความคิดธรรมชาติของมันนี้ มันคิดออกไปแล้ว มันต้องสิ้นสุดกระบวนการความคิดของมันได้เหมือนกัน แต่มันสิ้นสุดแล้ว มันก็มีความคิดใหม่ต่อไป เพราะเราไม่มีสติ เราถึงไม่เห็นความหยุดคิดออกไป นี่กิเลสมันหลอก หลอกไปอย่างนั้น หลอกออกไปตลอด แล้วเราก็ตามกิเลสออกไป

พอตามกิเลสออกไป มันก็มีแต่เรื่องใหม่ไปเรื่อย อารมณ์มันนี้เป็นของบุคคลของเนา ถ้าเป็นวัตถุเราเปรียบเทียบกัน มันเกิดดับๆ ในหัวใจนี้ ตั้งแต่เด็กอะไรที่มันฝังใจ มันคิดมาจนเดี๋ยวนี้ ก็ยังถ้าเริ่มคิดมันจะใหม่ๆ สดๆ เลย เหมือนกับของนี้ใหม่เอี่ยมสดๆ แล้วอารมณ์จะควบไปกับมัน ถ้าเป็นอาหาร มันบูด มันเน่ามาขนาดไหน ทำไมใจนี้มันพอใจจะกินละ นี่จิตนิสัยมันเป็นอย่างนั้น

มันถึงจับอันนั้นขึ้นมา พอจับอันนั้นขึ้นมา มันก็หมุนตามออกไป หมุนตามออกไป นี่มันเสวยอารมณ์

อารมณ์คือ อารมณ์ที่ความคิดต่างๆ มันเสวยอารมณ์ มันก็หมุนออกไปๆ เติบโตเรื่อยๆ ตามออกไปเรื่อยๆ นี่สติสัมปชัญญะยับยั้งไว้ๆ พอจบความคิดหนึ่ง ถ้าเราสอดแทรกเข้าไปด้วยปัญญาของเรา อย่างที่ว่านี่ อารมณ์นี้เป็นของบุญของเนา ความคิดนี้พอเราคิด เมื่อก่อนก็คิดแล้วก็มีความเร่าร้อนของใจ

ถ้ามันขึ้นมาใหม่ มันคิดใหม่ มันก็มีความเร่าร้อนของใจเหมือนกัน ทำไมพอใจคิดละ นี่ปัญญาอย่างนี้มันเข้าไปยับยั้งใจ มันไปเกาะให้เดือนใจใจ ให้ได้ถูกคิดใจ ความถูกคิดนี้ เอ้อ มันก็จริงละเนอะ เราก็คิดแล้วคิดเล่า ทำไมเรายังคิดอยู่อย่างนั้นละ ใจความถูกคิดอันนี้ มันจะทำให้ความคิดนี้ตัดตอนได้ไง ความตัดตอนได้ ธรรมชาติของมัน มันเป็นอนิจจัง เกิดดับตลอด ธรรมชาติของมันเป็นอย่างนั้นอยู่แล้ว แต่เราไม่มีสติ ไม่มีการยับยั้งมัน

ถ้าเรามีสติ มีการยับยั้งมัน เราตามมันไป มันหยุดได้ เราเห็นนะ ๑.มันอยู่ในธรรมชาติของมัน ๒.เราเห็นการหยุดของมันได้ พอหยุดมันได้มันเป็นสมาธิอย่างเริ่มต้น ปล่อยวางเริ่มต้น แล้วมันตามเข้าไปบ่อย มันเป็นสมาธิได้โดยธรรมชาติของมันเลย ด้วยสติ ด้วยปัญญาของมัน ถึงว่าปัญญาอบรมสมาธิ มันเป็นการก้าวตามความคิดไปพร้อมกับสติสัมปชัญญะ แล้วมันหยุดของมันโดยธรรมชาติของมัน

พอหยุดธรรมชาติของมัน มันหยุดเข้าบ่อยเข้าๆ ความหยุดแล้วมันก็สืบทอดยาวเข้า นี่สมาธิมันจะยาวเข้าๆ นี่ทำสมาธิขึ้นมา นี่คือปัญญาอบรมสมาธิ ถ้าเราใช้คำบริกรรมนี้ ก็พุทโธๆ ชัมโมสังโฆ มรณานุสติ ได้ทั้งหมด คำบริกรรมนี้ก็เหมือนอาหาร พุทโธๆ นี่ให้ใจมันอยู่กับพุทโธ อยู่กับพุทโธเพื่อจะไม่ให้มันสืบทอดไป อารมณ์โลก อารมณ์สืบทอดๆ พุทโธอารมณ์ตัด มีคำเดียว นี่คืออาหารของใจใหม่

เราเอาอาหารของใจใหม่ เอาใจใหม่นี้ได้กินอาหารใหม่ พอได้กินอาหารใหม่ ใหม่ๆ มันจะขัดข้องมาก ใหม่ๆ มันจะต่อต้านมาก เราจะนั่งสมาธิขึ้นมา มันห้วงไปหมดนะ ห้วงจะเจ็บปวด ห้วงว่างานเรายังไม่เสร็จ ห้วงว่าเมื่อไหร่ก็ได้ นี่กิเลสมันผลักไส มันผลักไสเพราะมันไม่ต้องการให้ทำสิ่งนี้ ถ้าต้องการทำสิ่งนี้นะ มันมีอาหารใหม่เข้ามาเทียบกับใจนั้น มันจะผลักไสของมันออกไป มันสวมรอยตลอด นี่คือกิเลสบนโต๊ะนะ

กิเลส สิ่งที่เราเห็นๆ บนโต๊ะนี้ ถ้ากิเลสนี้มันเป็นสิ่งที่ว่า เราเข้าใจว่ากิเลส เราสามารถสวม รอยได้ สามารถจับต้องได้ สามารถจะซุบซิบแทงทอได้ เราจับกิเลสได้ เราต้องเห็นตัวกิเลสสิ เราทำ ความสงบของใจเข้าไป ทั้งๆ ที่กิเลสมันซุบซิบเข้ามาในตัวของเรา แต่เราไม่สามารถเห็นกิเลสได้ หรืออีก จิตมันจะสงบเข้าไปเรื่อย สงบเข้าไปเรื่อย จนมันตั้งมั่นขนาดไหน มันก็ไม่เห็นกิเลส สมาธิ คือสมาธิ สมาธิไม่สามารถชำระกิเลสได้ แล้วสมาธิก็ไม่สามารถเห็นกิเลสด้วย ไม่เคยเห็นกิเลส

คนที่ว่าจะชำระกิเลสๆ นี้ ให้อันนี้สงบเข้าไปแล้วว่าจะไปชำระกิเลส กิเลสมันอยู่ที่ไหน จะ รอให้เราชำระ ไม่มีทางเลย กิเลสไม่เห็น พอสงบเข้าไปมันก็เว้งว่าง มันก็มีความสุขของมัน จิตที่ สงบต่างกับจิตที่ฟุ้งซ่าน จิตที่ฟุ้งซ่าน จิตที่มีความทุกข์เร่าร้อนของใจ มันมีความฟุ้งซ่าน มีความ เร่าร้อน เราเอาเข้ามา เราก็อันนั้นเปรียบเทียบได้ พอมันสงบเข้ามา เหมือนกับกิเลสมันสวมรอย นั้นล่ะ ว่าเวลาจิตมันสงบเข้ามาแล้วนี่ อันนั้นเป็นผลของการชำระกิเลสไป เราจะปล่อยวางคือ ปล่อยวางอารมณ์นั้น มันก็เป็นสมาธิใช้ไหม

พอเราปล่อยวางอารมณ์นั้นก็คือว่า เราคิดว่าเราปล่อยวางกิเลส นี่เราเข้าใจว่าเราปล่อยวาง กิเลส พอปล่อยวางกิเลสมันก็เว้งว่างไปหมดเลย อันนี้เป็นสัมมาสมาธิละ อันนี้เป็นการจิตตั้งมั่น ละ อันนี้ยังไม่ได้เห็นหน้ากิเลสเลย แล้วว่ากิเลสที่ไหนมันจะมาบังเงา เพราะไม่เคยเห็นมัน อะไร มาบังเงา อันนี้กิเลสสวมรอยไปหมดเลย

พอกิเลสสวมรอยไปเราก็ไม่เข้าใจ เราก็ไปกับมัน นี่กิเลสสวมรอยนี้หายมาก แล้วหาย ไม่หายแปลานะ ความที่จิตนี้สงบ สัพเพ ธัมมา อนัตตา ธรรมทั้งหลายมีการเกิดขึ้น ตั้งอยู่แล้วต้อง แปรปรวนไปธรรมชาติของมัน จิตนี้ที่สงบเข้ามานี่ มันก็ต้องคลายตัวของมันแน่นอน เวลามัน คลายตัวออกมา ก็คือสมาธินั้นเสื่อมออกไป มันจะเห็นความเร่าร้อนของใจ ว่าเรามีสมบัติ เรา อุตส่าห์หาสมบัติขึ้นมา ทำไมเราไม่สามารถทำการเป็นงานขึ้นมาได้ เพราะสมาธินี้มันเป็น สมาธิ จิตตั้งมั่นก็เป็นจิตตั้งมั่น นี่กิเลสมันสวมรอย

แล้วถ้ากิเลสไม่สวมรอยล่ะ ทำอย่างไร มันต้องพยายามหางานไป พยายามจะค้นคว้าหางาน ถ้าได้งานขึ้นมา มันจะเป็นงาน ถ้าไม่ได้งานขึ้นมา การจะได้อะไรขึ้นมา กิเลสมันอยู่ที่ไหน กิเลส มันยึดมั่นถือมั่น กิเลสมันหลงไปในหัวใจ กิเลสมันอยู่ในหัวใจ มันหลงตัวมันเอง ๑ แล้วไม่พอ มันยังหลงไปในร่างกายนั้นอีก นี่ความหลงของมัน

สิ่งที่หลงไหล คนที่หลงไหลมันไม่รู้ใช้ไหม แล้วเคยเห็นคนหลง รักสิ่งของต่างๆ คนเขาติด
 สิ่งของ เขาจะทะนุถนอมของเขามาก เขาจะรักของเขามาก เขาสงวนของเขามาก เพราะด้วยความ
 หลง เพราะหลงถึงได้กระทำตามไป

อันนี้ก็เหมือนกัน ในเมื่อกิเลสมันเป็นตัวหลงของมันในหัวใจอีกชั้นหนึ่ง แล้วเอาหัวใจนี้
 หลงมาในร่างกายนั้นอีกชั้นหนึ่ง ถ้าเราเห็นกายเห็นใจนั้น มันถึงจะเป็นการเริ่มต้นจะเห็นกิเลสไป
 การเห็นกิเลส เห็นกิเลสแล้วถึงชำระกิเลส ถ้าไม่เห็นกิเลส เอาอะไรไปชำระ เพราะเราไม่เคยเห็น
 กิเลสเลย เราอยู่ในอำนาจของมัน แล้วให้มันขับไล่ไป ให้มันสวมรอยไปนะ สวมรอยไปก็ทำให้
 ผิดพลาดไป

สิ่งที่ผิดพลาดมันก็อยู่ในความผิดพลาดนั้น สิ่งที่ผิดพลาดจะให้ผลคือ ความเสื่อมสภาพไป
 สิ่งที่ผิดพลาดมันจะทำให้เจริญขึ้นมาไม่ได้หรอก เพราะมันเป็นความผิด สิ่งที่จะทำให้เป็น
 ความถูกต้อง สิ่งที่ถูกต้องตามธรรม

ถ้าไม่ถูกต้องตามธรรม มันเป็นความถูกต้องของกิเลส มันก็อยู่ในอำนาจของกิเลส มันก็
 เป็นอนิจจังทั้งหมด “สิ่งใดเป็นอนิจจัง สิ่งนั้นเป็นทุกข์ สิ่งใดเป็นทุกข์ สิ่งนั้นเป็นอนัตตา” นี่มัน
 เป็นธรรมชาติของมัน แต่เพราะใจเราไม่เห็น เราอยู่กับความทุกข์ แล้วความทุกข์ก็อยู่ในหัวใจอย่าง
 นั้น มันก็หมุนไปตลอด เราก็สัมผัสคลุกคลานอยู่กับสิ่งนั้นมาตลอดเลย มันก็เป็นไปอย่างนั้น
 เป็นไปอย่างนั้นตลอดไป นี่มันถึงว่าไม่ใช้งาน มันยังไม่ใช่เจอกิเลสเลย

สิ่งที่เจอกิเลส ต้องทำสิ่งที่ว่าจิตสงบแล้วนี่ ต้องพยายามดูนะ พยายามยกกายขึ้นมา ถ้า
 เป็นการพิจารณากาย ถ้าเป็นการพิจารณาจิต ต้องคว้ามันเกิดดับอย่างไร ความคิดที่มันเกิดๆ อยู่
 ตลอดเวลา ความคิดนี้ เริ่มต้นจากความคิด ความคิดมันจะเกิดขึ้นมา มันแวบขึ้นมา เราต้องจับตรง
 นั้นได้ ถ้าจับตรงความคิดนั้นได้ จับความคิดที่มันเริ่มต้นขึ้นมาได้ นั่นคือได้งาน

ถ้าได้งานก็นั่นคือ...พอได้งานขึ้นมา นี่ ความได้งาน งาน ถ้าได้งานขึ้นมา จิตมันจะมีความ
 ตื่นเต้นมาก จิตนี้จะตื่นเต้นมหาศาลเลย ถ้าเห็นกายนี้ ถ้าพิจารณายกกายขึ้นมาเห็นกายจากตาใน
 จากเห็นกายโดยสภาวะตามความเป็นจริง เห็นกายใน นั่นละมันจะขนพองสยองเกล้า สิ่งนี้เป็น
 เครื่องบอกผู้ประพฤติกปฏิบัติใจ ว่าการเห็นจริง มันเห็นแล้วมันสะท้อนถึงกิเลส มันสะท้อนเข้าไป
 ในกิเลสเลย สะท้อนกิเลสเพราะว่าได้เห็นตัวมันแล้ว

พอได้เห็นตัวมันแล้ว เราจะทำงานต่อไป นี่ได้งานชอบ ถ้าได้งานขึ้นมา งานนี้เพราะกิเลส มันหลงในตัวมันเอง แล้วมันถึงหลงในภavnัน ความหลงของกิเลส เราถึงจับต้องกิเลสได้ แล้ว กิเลสนี้มันก็จะบังเงาไป บังเงามันจะคาดหมายผล เราทำจิตของเราสงบ เรายังว่าอันนี้เป็นผลของ มันก็ยังไม่ อันนั้นกิเลสสวมรอย กิเลสสวมรอยนี้มันทำหยาบๆ แล้วมันจะเสื่อมง่าย ความเสื่อมง่าย ออกไป มันจะแสดงถึงผู้ประพฤติปฏิบัติมาถึงจุดนั้นแล้วเสื่อมไป มันจะแสดงออก

แสดงออกตอนไหน? แสดงออกเวลาที่ว่า สิ่งที่ว่าสื่อออกมาไป สื่อออกมามันสื่อได้แค่นั้น ขึ้นตอนมันสื่อได้แค่นั้น แต่ถ้าพูดถึงผู้ที่เห็นกิเลส พิจารณากิเลส เป็นวิปัสสนาอยู่นี้ ถ้าไม่สามารถ ชำระกิเลสได้ มันพิจารณาไปวงรอบหนึ่งแล้วมันปล่อยวาง มันจะเว้งว่างนะ มันจะปล่อยวางไปหมดเลย เว้งว่างมาก นี่กิเลสมันก็หลบไป นี่กิเลสบังเงา

กิเลสบังเงาคือว่าเราไม่สามารถชำระกิเลส ให้มันเป็นสมุจเฉทปหานออกไปจากใจได้ ตามความเป็นจริง แต่เราวิปัสสนาคือเราก็ใคร่ครวญนั้น เราเห็นงานนั้น งานนั้นสะท้อนถึงหัวใจ พอสะท้อนถึงหัวใจ คิดว่า มันเห็นว่าเห็นกาย เห็นตัวกิเลสแท้ กิเลสอยู่ที่ใจ ต้องชำระที่ใจ แต่ขณะ วิปัสสนาไปนั้น มันไม่ใช่ชำระที่ใจ มันปล่อยวาง พอปล่อยวางกิเลส กิเลสมันก็บังเงา พอบังเงา มันก็เป่าหู กิเลสเป่าหูนะ

กิเลสเป่าหูว่า สิ่งนี้มันเป็นผล สิ่งนี้เป็นสิ่งที่ว่าเราพอใจ แล้วก็เว้งว่างตามสิ่งนั้นออกไป นี่ มันเป่าหูให้เชื่อไป แล้วจินตนาการสร้างภาพขึ้นมา สร้างว่าสิ่งนั้นเป็นสิ่งนั้น นี่เห็นไหม สร้างขึ้นมาเพราะอะไร เพราะมันไม่เห็นความขาดออกไปของใจ ใจกับกายนี้มันไม่ได้ขาดออกไปตาม ธรรมชาติของมัน มันก็สร้างภาพขึ้นมา สร้างภาพขึ้นมา ศึกษาเล่าเรียนมา ศึกษาธรรมขององค์ สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พระไตรปิฎกเป็นคู่ๆ เราศึกษากันมาขนาดไหน มันก็จะจินตนาการ สิ่งนั้น

จินตนาการสิ่งนั้นออกมาว่าเป็นอย่างนั้น เวลาเทียบเคียงออกมา เป็นการแสดงธรรม ออกมา จะแสดงธรรมออกมาเป็นสิ่งที่ว่า เป็นสำเร็จรูปไป สิ่งสำเร็จรูป เราก็อบปี่มาที่ไหน เราก็อบปี่มาได้ แต่เราจะทำอย่างนั้นได้ไหม เราจะทำให้เป็นแบบนั้น

ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็เหมือนกัน เวลากิเลสมันบังเงานี้ มันจะเอา สิ่งนั้นมาตั้งเป็นรูปแบบ พอตั้งเป็นรูปแบบว่ามันจะปล่อยวางอย่างนั้นๆ ปล่อยวางตามนั้นออกไป

เพราะว่าปล่อยตามนั้นออกไป มันปล่อยวางจริง ปล่อยวางด้วยที่ว่ากิเลสมันบังเงาไว้ไง มันผลักไสให้ความคิดของเราเป็นอย่างนั้นมันออกไป

พอเป็นอย่างนั้นออกไป มันก็ปล่อยวาง โลง แล้วสี่อๆ ใต้อย่างนั้น ใต้อย่างนี้มันเป็นสมบัติ ยืม สมบัติยืมก็คือว่า ธรรมะนี้เป็นขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ถ้าเราประพฤติปฏิบัติแล้ว มันตรงกัน มันเหมือนกัน ถ้าเหมือนกันก็คือว่า กายกับจิตแยกออกเหมือนกัน มันจะไม่พุดถึงสิ่งนี้ สิ่งนี้เป็นเครื่องเทียบเคียง

สิ่งนี้เป็นเครื่องเทียบเคียงว่า เวลาธรรมะออกมาแล้ว นี่คือผลไง ผลของธรรมกับเหตุที่จะเป็นผลของธรรมนั้นต่างกัน ถ้าเหตุ เหตุจะปล่อยวางอย่างไร เราต้องสร้างเหตุของใคร เหตุของแต่ละบุคคล อาหารที่เราจะเอาเข้าปาก อาหารเรตักมาจะเข้าปาก ท้องเราจะอึดขึ้นมาได้ ต้องอาหารนั้นเข้าปาก ถ้าเราเห็นอาหารมาเป็นสำหรับวางอยู่ เราก็คิดนึกเอาว่าอาหารเราเอาเข้าปาก มันจะเป็นความอึดของใจได้ไหม

ใจก็เหมือนกัน ถ้าไม่มีเหตุในการวิปัสสนา จนมันปล่อยวางตามความเป็นจริงที่มันจะปล่อยวางชำระกิเลสได้ นี่คือเหตุ ถ้าเหตุอันนี้มี การเอาอาหารตักใส่ปาก ๑ คำ ๒ คำ ไปเรื่อยๆ นี่ท้องจะอึดไปโดยตามธรรมชาติของมัน วิปัสสนาซ้ำเข้าไปเรื่อยๆ วิปัสสนาซ้ำ แยกออกไป ให้จิตกับกายนี้ปล่อยวางโล่งออกไป ปล่อยวางโล่งออกไป นี่กิเลสทนไว้ไม่ได้ กิเลสความหลงของใจ เพราะความหลงคือ ความไม่รู้ เพราะความไม่รู้ถึงได้เป็นไปตามธรรมชาติของกิเลสมันหมุนไป แล้วตัวของเรานี้เราก็เชื่อกิเลสไป มันคิดว่าสิ่งนั้นหลง

แล้วธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่า กายไม่ใช่เรา เราไม่ใช่กาย คนเรามันแยกออกจากกัน ใจเป็นนาย กายเป็นบ่าว อันนี้ก็พุดกันโดยทั่วๆ ไป แล้วเราก็จำมาในความจำของเรา สัญญานี้มันเป็นเปลือก เป็นอาการของใจ เป็นเงาของใจ ไม่ใช่ตัวใจ ตัวใจคือสิ่งที่กระทบอยู่ตลอดเวลาที่รับรู้ทุกซั่ๆ อยู่ นั่นละ แล้วผลของทุกซั่เวลามันให้คลายผลออกมาเป็นวิบาก เราถึงว่านั่นเป็นทุกซั่

แต่ขณะที่มันเกิดดับ เป็นทุกซั่ มันจะสร้างเหตุ เหตุที่มันจะสร้างเป็นทุกซั่ให้กับใจ ตลอดเวลานี้ เราไม่เห็น เราถึงไม่เห็นอริยสัจโดยตามความเป็นจริงไง ถ้าเห็นอริยสัจตามความเป็นจริง ขณะที่มันเกิดขึ้นมานะ ธรรมะมันจะหมุนเข้าไป มันถึงว่าต้องไม่มีเราไง ถ้ามีเราอยู่ๆ

ธรรมจักรนี้เคลื่อนไปโดยธรรมชาติไม่ได้ ปัญญาที่เราฝึกฝนของเราเอง ความแยกแยะให้ทำนี้ ให้กายกับกาย จิตกับจิตแยกออกจากกัน เราไม่เห็นตามความเป็นจริงอย่างนั้น

สิ่งที่เราไม่เห็นตามความเป็นจริง สิ่งที่ไม่เห็นมันก็หลงไป ความหลงของใจที่หลงกิเลสไป มันก็หลงยึดไป มันคลายตัวออกไม่ได้ เพราะว่ามันเป็นเนื้อของใจที่มันหลงไป มันไม่ปัจจัยตั้ง รู้จำเพาะเข้าไปถึงหัวใจดวงนั้น แต่ความจำ สัญญาจำที่ว่ากายกับใจนี้ มันต้องแยกออกจากกันโดยธรรมชาติ นี่กิเลสบังเงา บังเงาอย่างนี้

บังเงาสรางเหตุผลขึ้นมา ให้มันมีเหตุผล สำหรับที่ว่าให้กิเลสยอมรับไง แล้วว่าให้ธรรมนี้ยอมรับสิ่งนั้น พอยอมรับสิ่งนั้น มันก็อยู่กับสิ่งนั้น ไม่ได้ชำระกิเลสเลย ไม่ได้สามารถให้กิเลสนี้เรื่องตัวตนของใจนี้ออกจากใจไปได้แม้แต่นิดเดียว นีวนไป แล้วก็เป่าหูไปเรื่อยนะ สรางเหตุการณ์ สรางต่างๆ ออกมา แต่มันไม่เป็นจริงตามนั้น

ถ้าเป็นจริงตามนั้น พิจารณากายก็ได้ พิจารณาจิตก็ได้ ให้มันแยกออกจากกัน ความแยกออกจากกันนะ ถ้าแยกออกจากกันได้เพราะอะไร เพราะธรรมมีกำลัง ถ้าธรรมมีกำลังเคลื่อนออกไป กิเลสมันสู้ธรรมไม่ได้ มันจะต้องหลบ ๑. เริ่มต้นมันจะหลบเฉยๆ นะ เราใช้ปัญญาหมุนออกไป พร้อมกับสติ พร้อมกับความงานชอบ พร้อมกับความดำริชอบ ทุกอย่าง มรรคมันเคลื่อนตัวออกไป นี่คือเหตุ

เหตุคือใจดวงนั้นสร้างขึ้นมา จากใจดวงนั้น ปัญญา ภาวนามยปัญญาจะเกิดขึ้นมาจากใจดวงนั้น ถ้าใจดวงนั้นภาวนาลูกต้อง ตามงานที่ถูกต้องนั้น ในกรณีนั้น นี่มันเป็นการให้เห็นซึ่งๆ หน้าใจ มันเป็นอริยสัจ “ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค” เกิดขึ้นเดี๋ยวนั้น แล้วชำระกิเลสโดยเดี๋ยวนั้น มันจะปล่อยวางเข้ามาเรื่อย ปล่อยวางเข้ามาเรื่อย

ปล่อยวางเพราะอะไร เพราะเริ่มต้นปัญญามันหมุนออกไป มันไม่ชำนาญ ไม่มัจฉิมาปฏิบัติ มันเอียงไป เอียงมา เราพยายามจะประคองประหงม พยายามจะส่งขึ้นมา การฝึกฝน การวิปัสสนาบ่อยๆ ตั้งกายขึ้นมาแล้วให้แปรสภาพไป ให้ใจมันเห็นโดยซึ่งๆ หน้า ตลอดเวลาอย่างนั้นนะ พอมันปล่อยออกไป มันจะเว้งว้าง มันจะว่างมาก ว่างมากก็ต้องซ้ำตรงนั้นอีก ซ้ำตรงนั้นอีกเพราะอะไร เพราะมันยังไม่มีสิ่งบอกเหตุใจ มันยังไม่มีสิ่งที่ว่าเป็นผลสำเร็จออกมา

นักกีฬาที่เขาเล่นกัน ถ้านักกีฬาเขาเล่นกัน อย่างฟุตบอลเขาเล่นกัน มันต้องมีแพ้หรือชนะ ถ้ามันยังเสมอยู่ มันเสมอยู่มันไม่มีผลขึ้นมา แล้วใครเป็นผู้ที่รับรางวัล

อันนี้ก็เหมือนกัน ถ้าเป็นการต่อสู้ระหว่างกิเลสกับธรรม มันก็เหมือนนักกีฬานั้นนะ กำลังต่อสู้กันอยู่ในกลางหัวใจ กิเลสคือ ความไม่รู้ มันหลงไหลไปตามอำนาจของมัน มันพุดรู้ๆ เรารู้ๆ รู้ในเวลาที่เราตั้งสติสัมปชัญญะออกมาแล้ว รู้ต่อเมื่อเราไม่ได้ประพฤติปฏิบัติอยู่ ขณะที่ประพฤติปฏิบัติอยู่นี้ มันไม่รู้ เพราะอันนั้นเป็นเนื้อของใจ เป็นเนื้อของงาน เป็นงานที่กำลังแข่งขันกันอยู่ในสนามนั้น เห็นไหม

ถ้าทำไป มันต้องมีฝ่ายแพ้และฝ่ายชนะ ถ้ากิเลสชนะนี้เราวิปัสสนาไปไม่ได้ กำลังเราไม่พอ กำลังของธรรมไม่พอต้องกลับมาพักที่สมาธิ กำหนดคพุทธโฑๆ ตลอดเวลาแล้วกลับไปสู่อใหม่ กลับไปสู่อใหม่ ก็เหมือนกัน นักกีฬาก็เริ่มต้นแข่งขันใหม่ สู้อย่างนั้นจนกว่าฟุตบอลจะแพ้ชนะได้นี้ เขาต้องทำประตุกันได้ใช่ไหม

อันนี้ก็เหมือนกัน ถ้ากิเลสมันจะแพ้ขึ้นมา นี้ มันจะโดนชำระออก มันต้องโดนตัดขาดออกไปจากใจ เหมือนกับเราทำประตุได้หนึ่งประตุ ถ้าได้หนึ่งประตุ เราเป็นฝ่ายนำอยู่ เป็นฝ่ายนำอยู่ มันยังไม่สิ้นสุดกระบวนการของหมดเวลาการแข่งขัน มันก็ยังเป็นไปอยู่ นี้ก็เหมือนกัน ในเมื่อมันชนะหนึ่งประตุก็เราชนะชั่วคราว ชนะชั่วคราว มันไม่ขาด จนกว่าจะหมดเวลาคือว่า มันหลุดออกไป กายเป็นกาย จิตเป็นจิต ทุกข์เป็นทุกข์ แยกออกจากกัน

สิ่งที่แยกออกจากกันคือ หมดเวลาแล้วไม่มีการต่อสู้ กิเลสจะไม่มีเวลาต่อสู้อีกแล้ว ขาดออกไป อย่างนี้ถึงไม่ใช่บังงา กิเลสมันจะชำระออกไปจากใจจริงๆ ไม่ใช่บังงา ถ้ามันบังงาเนะมันก็เป่าหูด้วยนะ เป่าหูให้เชื่อนะ พอเราเชื่อใช่ไหม กิเลสอยู่ที่ใจ ว่าชำระอยู่ที่ใจ แล้วก็ชำระได้ออกไปแล้ว นี่มันเป่าหูให้เชื่อ มันเป่าหูให้เชื่อมันไม่มีเหตุนี้เนะ มันไม่มีเหตุมันก็เป็นไปตามอย่างนั้น ตามที่ว่ามันจะคาดหมายไป

ความคาดความหมายไม่ใช่ความจริง ถ้าเป็นความจริงมันจะเกิดขึ้นประจักษ์ต่อใจอย่างนี้ นี่เป็นความจริง เป็นความจริงขึ้นมา พอความจริงขึ้นมา มันเป็นผลขึ้นมา มันเป็นผลแล้วมันแสดงออกได้ แสดงออกออกมาก็แสดงออกด้วยเหตุ ถ้าเหตุอย่างนี้มันถึงจะเป็นผลขึ้นมา เหตุอันนี้มันเกิดขึ้นจากใจดวงไหน ใจดวงนั้นเป็นเจ้าของผลงาน ใจดวงนั้นเป็นสิ่งที่ว่ารับรู้เอง ถึงว่าเป็นปัจจัยตั้งรู้จำเพาะใจ

ถ้ารู้จำเพาะใจ กิเลสมันยังมีหลายชั้น กิเลสอย่างหยาบ กิเลสอย่างละเอียดขึ้นมาละ ถ้ามันหมุนไป ถ้าจิตนี้เป็นความสงบ มันจะไม่ได้งาน ฟังสิ สัมมาสมาธินี้เป็นสัมมาสมาธิตลอดไป แต่ถ้าจะเป็นงานขึ้นมา นี่ ต้องเป็นสิ่งที่ว่าขุดคุ้ยค้นคว้าขึ้นมาจนกว่าจะมีกายกับใจ สติปัญญา ๔ ขึ้นมา ถึงจะเป็นงานทุกชั้นตอนไป ถ้าไม่เป็นงานขึ้นไปนี้ มันสวมรอย กิเลสสวมรอยตลอดไปนะ ถ้ากิเลสสวมรอย มันจะไม่เป็นงานขึ้นมา

ดูอย่างองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ปฏิบัติขึ้นมาบุพเพนิวาสานุสติญาณก็ไม่เชื่อ สิ่งใดถ้าไม่มีเหตุไม่มีผล ไม่เชื่อ ต้องเป็นอสาวิักขยญาณ ต้องเป็นการ...ญาณชำระกิเลส ญาณมันเกิดจากอะไร? เกิดจากเราทำสัมมาสมาธิขึ้นมา เกิดขึ้นมาจากเราทำงานชอบเราเนี่ย มันรวมตัวขึ้นมา ญาณมันจะเกิดขึ้น มันจะชำระกิเลสออกไปเป็นชั้นๆ เข้าไป กิเลสมันมีหยาบ มีกลาง มีละเอียด มันมีหลายชั้นหลายชั้น แล้วความลึกถึบของมัน มันจะให้ปิดใจเราลึกลับเข้าไปอีก มันจะบังงาไปตลอด

ถ้ามันยังบังงาอยู่ เราไม่สามารถ ไม่สามารถเลย ถ้ามันบังงาอยู่ แต่ให้เห็นตัวมันก่อนมันถึงจะเป็นบังงา ถ้าไม่เห็นตัวมัน มันเป็นการสวมรอยทั้งหมด นี่กิเลสสวมรอยไปแม้แต่ในการประพฤติปฏิบัติ เราว่าเราประพฤติปฏิบัติ ถ้ากิเลสไม่สวมรอย คนที่ประพฤติปฏิบัติมีมหาศาล พระที่ประพฤติปฏิบัติอยู่มีมหาศาล ผลมันต้องให้มากกับใจสิ เรื่อยไปน้อยเนื้อต่ำใจว่าเราไม่มีอำนาจวาสนานะ ถ้าจะบอกว่าอำนาจวาสนายังไม่ถึง อินทรีย์ไม่แก่กล้า ฟังสิ

อินทรีย์แก่กล้า แต่เดิมเราไม่มีความจุกจิก เราไม่การจุกจิกว่าความเกิดทุกข์ ทุกข์ที่ว่าทุกข์อยู่นี้มันอยู่ในหัวใจของเรา มันไม่ได้อยู่ที่สิ่งข้างนอกเลย แต่เวลาเราทุกข์ขึ้นมาเนี่ยเราอึ้งแต่ปัจจัยเครื่องอาศัยเป็นทุกข์ เพราะปัจจัยเครื่องอาศัยเราไม่เทียบหน้าเทียบตา ปัจจัยเครื่องอาศัยเรายังมีไม่พอ ปัจจัยเครื่องอาศัย มันแค่อุ่แค่อาศัย สิ่งที้อาศัยจะมีมากมีน้อยก็แค่อาศัย

ทุกข์จริงๆ มันอยู่ที่ใจ มันไม่อยู่ที่สิ่งที่มันเป็นเครื่องอาศัยหรือก สมบัติโลกนี้พลัดกันขณะมันเป็นของเครื่องอยู่อาศัย อารมณ์ที่เกิดในหัวใจขึ้นมา นี่จิตมันก็อาศัยสิ่งนั้นเข้ามา มันอาศัยอารมณ์นั้นออกมาแล้วก็ให้ความฟุ้งซ่านกับใจด้วย สิ่งที่เป็นเครื่องอยู่อาศัยภายนอกนั้นมันเป็นเรื่องของวัตถุ แต่มันมีอำนาจเพราะอะไร เพราะว่าหัวใจเราไปเกี่ยวข้องกับมัน หัวใจอยู่ในอกของเรา เราสามารถดึงไว้ให้อยู่กับเราได้ ทำไมมันออกไปเกี่ยวข้องกับเรื่องเครื่องอยู่อาศัยภายนอกแล้วทำไมเอาความเร่าร้อนมาสู่มใส่หัวใจของเราละ

แต่เพราะความไม่เข้าใจ เราไปคิดอย่างนั้น กิเลสมันก็สวมรอย พอมันปล่อยเครื่องอยู่อาศัย มันก็ว่าง ก็ว่าสิ่งนั้นเป็นการชำระกิเลส กิเลสสวมรอยไป กับกิเลสบังงามันต้องสวมรอยไปอย่างนั้น เพราะการสวมรอยนี่เป็นการเร้าค้นคว้าหากิเลสไป การค้นคว้าหากิเลสนี้เป็นงานอย่างหนึ่ง

คนไม่เข้าใจการประพฤติปฏิบัติว่า ไม่เข้าใจว่า การชำระกิเลสนี้ พอกำจัดกิเลสแล้วก็ชำระฆ่ามันไป ฆ่ามันไป ฆ่ามันไป คือว่า มันเป็นโลกิยะ มันเป็นเรื่องของโลก ความคิดของเรานี้เป็นเรื่องของโลก พอเรื่องของโลกมันก็เป็นโลกิยะ ถ้าเป็นโลกิยะมันก็เป็นเรื่องของเงาของใจ ไม่ใช่ตัวใจ เงาของใจ เราเกิดเป็นมนุษย์นี้มีความคิด ความปรุง ความแต่ง มีสังขาร มีวิญญูณ มีเวทนารับรู้ต่างๆ มันเป็นเครื่องอยู่อาศัย มันเป็นเรื่องเงาของโลก มันเป็นเรื่องเงาของใจ ไม่ใช่ตัวใจ

ถ้าเป็นเงาของใจนี้มันก็คิดเรื่องของโลกนี้โลกิยะ โลกิยะถึงไม่สามารถชำระกิเลสได้ ความคิด ความศึกษา ปัญญาเราจะมีขนาดไหนถ้ามันไม่เข้าไปงานชอบ จะเป็นงานชอบคือ การหา กายกับใจเจอ ถ้าหากายกับใจเจออันนั้นมันจะเป็นโลกุตระ โลกุตระคือ งานชอบ โลกุตระคือว่า เพราะคำว่าโลกุตระนี้จะชำระกิเลส ถ้าการชำระกิเลสมันจะพ้นจากกิเลสไป โลกุตระธรรม ธรรม พ้นโลก พ้นจากกิเลส

กิเลสเป็นเครื่องดึงดูดของใจ กิเลสเป็นเครื่องดึงดูดให้ใจนี้อยู่กับโลก โลกนี้มีแม่เหล็กนี้ ดึงดูดอยู่ ทุกอย่างถ้าลอยออกไปแล้วจะตกมาที่โลกนี้ นี่เหมือนกัน ความคิดของใจ ความคิดของ กิเลสมันก็เป็นสิ่งที่ดึงดูดให้ใจดวงนั้นอยู่ในอำนาจของมัน นี่ความคิดของโลกเขา มันก็หมุนไปใน โลกเขา ถ้าหมุนไปในโลกเขา ถ้ากิเลสสวมรอย กิเลสสวมรอยพอมันปล่อย สวมรอยว่าว่างเว้งว่าง มองสิ มันตบแต่งขึ้นมาได้

ใบไม้หลุดออกจากขั้ว พอใบไม้หลุดจากขั้วมันก็ปลิวหลุดออกไป มันต้องหลุดออกไป นี่ก็ เหมือนกัน พอทำคิดว่ากิเลสหลุดออกจากใจไป เหมือนใบไม้หลุดออกจากขั้ว มันก็ปรุงแต่งได้ พอมันปรุงแต่งได้ขึ้นมา เว้งว่างไปหมดเลย นี่มันว่าเป็นการชำระกิเลส นี่กิเลสสวมรอยนะ กิเลส มันจะสวมรอยไปทุกชั้นตอน ถ้าเราไม่มีความรอบคอบ

ถ้าเรามีความรอบคอบ ทำความสงบเข้ามา แล้วพยายามค้นคว้าให้ได้ กายกับใจอย่างเดิม กายกับใจเพราะกิเลสมันปล่อยกายมาชั้นหนึ่ง แต่มันยังมีอุปาทานอยู่ในสิ่งนั้น ถ้าเราจับได้ นั่นคือ บังงา ถ้าบังงา จับกิเลสได้ กิเลสบังงา คือกิเลสมันพยายามจะรักษาตัวมันไว้ กิเลสนี้มันอยู่ที่ใจ

คำว่า”กิเลสฯ” เพราะมีธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าถึงว่าเป็นธรรม ธรรมนี้จะสามารถชำระกิเลสในหัวใจของสัตว์โลกได้ เพราะมีธรรมขึ้นมาถึงเปรียบเทียบกิเลสได้

คำว่า”กิเลสฯ” นี้ก็เป็นนามธรรม มันเกิดดับอยู่ที่ใจนั้น เวลามันเกิดดับ เวลามันทำให้เราผูกโกรธ ทำให้เราโมโหโกรธาขึ้นมา มันขับไสให้เราทำทุกอย่างได้ตามอำนาจของมันเลย นี้ เวลามันเกิดที่มีอำนาจมาก มันจะขับไสให้ใจนี้ทำอะไรก็ได้ พอทำเสร็จแล้วกิเลสก็หายไป เพราะมันสมกับความตั้งใจที่ยุเหยไปแล้วหนึ่งรอบ พอกิเลสหายไป ผู้ที่รับผลของการกระทำนั้นคือใคร ก็คือหัวใจดวงนั้นใจ นี้วิบากมันตกอยู่กับใจ

แต่เวลากิเลสมันเกิดขึ้นมานี้มันเกิดแล้วมันพยายามขับไสให้ใจดวงนั้นอยู่ในอำนาจของมัน แล้วกิเลสมันก็เกิดดับๆ เพราะสิ่งนี้เป็นสิ่งยุเหยใจ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าถึงบอกตั้งคำว่า “กิเลสฯ ในหัวใจของเราใจ” เราถึงว่าหากำว่า กิเลสไม่เจอ เพราะเรายังไม่เห็นกายกับใจ กิเลสนี้มันอาศัยกายกับใจสืบต่อออกมาเวลาเราโกรธ เวลาโมโหขึ้นมา มันก็อาศัยอาการของใจอาศัยสิ่งนั้นเกิดดับ

สิ่งที่เกิดดับในหัวใจแล้ว กิเลสนั้นก็พร้อมกับความเกิดดับนั้น ไส้ไปกับความเกิดดับนั้น ถ้าเราจับกายกับใจได้ เราก็จะเท่ากับจับตัวกิเลสได้ พอจับตัวกิเลสได้ นี้คืองานชอบ พอมีงานชอบขึ้นมาคือการวิปัสสนา วิปัสสนานี้เป็นงานอีกแขนงหนึ่ง สัมมาสมาธินี้เป็นการสร้างสมถกรรมฐานเพื่อความสงบของใจ แต่ไม่สามารถชำระกิเลสได้ แต่ถ้าเราใช้การค้นคว้าขึ้นมาจับต้องกายกับใจได้ นั่นเป็นวิปัสสนา เป็นงานชอบ งานชอบนี้สามารถชำระกิเลสได้ แต่กิเลสก็บังงา บังงาขับไส บังงา

ใบไม้ปลิวออกจากขั้ว ใบไม้หลุดออกไปแล้ว พอมันพิจารณาไป นี้วิปัสสนา แล้วมันก็หลุด นี้บังงา สิ่งนี้คือบังงา คือรักษาสถานะของกิเลสในหัวใจไว้ไม่ยอมให้เราสามารถใช้การวิปัสสนา โดยการขยันหมั่นเพียรด้วยความเพียรชอบ ความเพียรคือ การชำระบ่อยๆ การตาก การถาง ให้หลุดจากขั้วอย่างนั้น หลุดแล้วหลุดเล่า หลุดแล้วหลุดเล่า เพราะอะไร

เพราะแก่นของกิเลส กิเลสมันอยู่กับหัวใจ หัวใจนี้ กิเลสกับใจนี้เป็นเนื้อเดียวกัน แล้วสะสมมา เกิดตายมาไม่มีต้นไม่มีปลาย สิ่งที่ไม่มีต้นไม่มีปลายเขาจะสนิทกันมาขนาดไหน เราว่าพอกิเลสบังงาก็เป่าหู คนเป่าหูนี้ คนที่อยู่รอบข้างกัน คนที่รักใคร่ชอบพอกัน พุดถึงให้คน

หลงใหลได้ อันนี้ก็เลศกับใจมันเป็นเรื่องเดียวกัน ทำไมไม่สามารถกล่อมเป่าหูให้ใจนี้มันเชื่อได้ละ ถ้าใจนี้มันเชื่อได้ก็ว่าอันนี้เป็นงาน

นี่ฟังสิ คำว่า"กิเลสบังเงา" มันทำให้การประพฤติปฏิบัติของเราไม่สมประกอบ ใ้งานของเราไม่ถึงจุดหมายปลายทาง ให้เรานี้ต้องยอมจำนนกับความที่ให้อันอยู่ในสถานะมันบังเงาแล้ว ซ่อนเร้นอยู่ในหัวใจของเรา แล้วมันก็จะซ่อนเร้นในหัวใจของเรา ใช้อำนาจให้เรายังเกิดตายไป ใจนี้ยังต้องเกิดตายไปๆ เราจะชำระกิเลสจนไม่ให้เกิดการเกิดตาย เราต้องไม่เชื่อสิ่งที่มันบังเงา เราต้องใช้วิปัสสนาเข้าไปตลอด มันจะปล่อยวางอย่างไร ปล่อยวางแล้วจับต้องได้ คั่นคว้าขึ้นมาได้ จับต้องขึ้นมาพิจารณาภายในใจ

ถ้าพิจารณาภายในใจ ดินจะกลับเป็นดิน น้ำเป็นน้ำ ลมเป็นลม ไฟเป็นไฟ มันจะแยกออกจากกัน ความแยกออกจากกัน สิ่งที่ว่าเวลาพิจารณาภายในแยกออกจากกัน พอแยกออกจากกันใจจะไปอยู่ในอะไรละ ในเมื่อธาตุ ๔ ดิน น้ำ ลม ไฟ นี้มันวิปัสสนาจนมันคืนสภาพของมันเองทั้งหมด พอมันคืนสภาพของมันเองมันไม่มีสถานะที่จะรองรับใจนี้ พอไม่มีสถานะที่รองรับใจ มันก็สั๊กแต่ว่านะ

ถ้าร่างกายนี้ความจริงมันก็เป็นดิน เป็นน้ำ เป็นลม เป็นไฟ ที่รวมกันมาเป็นร่างกายของเรา แล้วเราวิปัสสนาด้วยสัมมาสมาธิ ด้วยความเพียรชอบ ความเห็นชอบนี้ มันเป็นปัจจุบันธรรม มันจะคืนสภาพของมันทั้งหมด พอคืนสภาพของมันทั้งหมด มันไม่มีที่จะอาศัย มันก็ปล่อยสิ ใจมันต้องปล่อยโดยธรรมชาติของมัน

นี่เวลากิเลสมันจะบิจากขั้วของใจ มันต้องบิด้วยวิปัสสนา กิเลสมันหลุดจากขั้วของใจ ไม่ใช่ไปไม่ข้างนอกที่มันจะหลุดจากขั้วของต้นไม้นั้นหรอก มันเป็นสิ่งที่เทียบเคียงเข้ามาเพื่อจะให้ปัญญามันหมุนกลับเข้ามา ให้เป็นมัชฌิมาปฏิบัติเข้ามาในหัวใจ แล้วชำระหัวใจของเราขาดออกไปตามความเป็นจริง มันจะเว้งว่างเลย ภายนี้กับจิตนี้จะแยกออกจากกัน โลกนี้ราบเป็นหน้ากลอง นี่กิเลสไม่บังเงา กิเลสโดนวิปัสสนาญาณ ญาณที่ว่าชำระออกไป ขาดออกไปตามความเป็นจริง นี่ถึงจะเป็นผล ผลของผู้ที่ประพฤติปฏิบัติ

คนที่ประพฤติปฏิบัติขึ้นมาแล้วไม่ถึงผล มันบังเงาแล้วมันก็พุดไปนะ เวลาสี่ออกไป ผู้รู้มีนะ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกสอนธรรมไว้ มรรค ๔ ผล ๔ เป็นขั้นเป็นตอนขึ้นไป แล้วผู้ที่ประพฤติปฏิบัติตาม ตั้งแต่สมัยพุทธกาลมา ก็มีผู้ที่รู้จริงเห็นจริงมา ผู้ที่รู้จริงเห็นจริงมาจะ

เห็นเรื่องของกิเลส เห็นความหยาบ เห็นความละเอียดอ่อนของกิเลสที่มันจะหลอกหัวใจ แล้วเราทำถ้าไม่มีเหตุไม่มีผล จนกว่ากิเลสจะบิออกจากขั้วของใจออกไปนี้ มันจะเอาอะไรเป็นเครื่องยืนยันล่ะ

ถ้ามันบิออกไปจากขั้วของหัวใจ ผู้นั้นก็เป็นผู้ที่รู้จริง ผู้ที่รู้จริงก็ยืนยันตามความเป็นจริงได้ แล้วก็มีความสุขของใจด้วย มีความสุขเพราะกิเลสขาดออกไปจากใจซ้ๆ กิเลสขาดออกไปจากใจ ความว่าง ความสงบของใจมีพื้นฐานขึ้นมา ความสุขมันเกิดจากไหนล่ะ ความสุขต่างๆ จะเหนือกว่าความสงบของใจนี้ไม่มี ใจนี้อึดเต็ม ส่วนหนึ่งเข้ามา นี่เริ่มต้นก็ต้องก้าวเดินต่อไป เพื่อจะไม่ให้กิเลสมันบังงา มันมีชอก มีเหลือบในหัวใจนี้มาก แล้วกิเลสมันซ่อนตัวอยู่

วิปัสสนาเข้าไป เริ่มต้นทำความสงบก่อนแล้วต้องเป็นการขุดคุ้ยตลอดไปนะ การค้นคว้าหากิเลสนี้ต้องเป็นงานส่วนหนึ่ง ถ้าไม่ป็นงานส่วนหนึ่งมันเหมือนกับกิเลสนี้มันสวมรอยไปตลอด สวมรอยไปตลอด สิ่งนั้นเป็นๆ มันจับต้องไม่ได้มันก็ว่างอยู่อย่างนั้น มันว่างอยู่อย่างนั้น

ถ้ามันไม่เป็นอย่างนั้น ครูบาอาจารย์ประพฤติปฏิบัติมา มันต้องสำเร็จไปโดยข้างหน้าทุกๆ องค์ลี ทำไมครูบาอาจารย์ตรงนั้นก็คิด ตรงนั้นก็คิด ตรงนั้นก็คิด ทำไมต้องมีครูบาอาจารย์คอยชี้แนะล่ะ เพราะอย่างนี้แหละ เพราะกิเลสมันสวมรอยไปตลอด กิเลสไม่ยอมจำนนกับผู้ปฏิบัติ กิเลสไม่เคยยอมจำนนกับเราตั้งใจปฏิบัตินะ กิเลสมันยอมจำนนกับธรรมที่เกิดขึ้นจากหัวใจผู้ปฏิบัติจริงรู้จริงใจ

ผู้ที่ปฏิบัติจริงแล้วก่อร่างสร้างตัวขึ้นมา จนเป็นสัมมาสมาธิจริง สัมมาสมาธิจริง สัมมาสมาธินี้เป็นหนึ่งในมรรค ๘ มรรคอรียสังจัจ มรรคโค มรรคเป็นทางเอก มรรคเป็นทางเอกที่จะชำระกิเลสได้ เราสร้างขึ้นมาเป็นภาวนามยปัญญาเกิดขึ้นจากใจ ปัญญาอยู่ที่ใจ ปัญญาไม่อยู่ที่สมอง สมองนี้เป็นเครื่อง เป็นความจำ เป็นที่รับรู้ เป็นที่ควบคุมร่างกายนี้เท่านั้นสมองนี้

แต่ปัญญาที่จะชำระกิเลส มันปัญญาของใจ ไม่ใช่ปัญญาของสมอง ปัญญาของสมองเป็นสัญญาก้อบปี การก้อบปี การศึกษาเล่าเรียนมา แล้วก็จำแล้วเก็บค่านวณไว้ในสมอง จะใช้สมองส่วนไหนเป็นส่วนคิดออกมา นั่นเป็นความที่ว่ากิเลสมันหลอกใจ กิเลสมันจะบังงาตรงนั้นนะ มันรู้ทันใจ แล้วมันก็ให้คิดออกมา

การชำระกิเลสไม่ให้เกิดไม่ให้นตายอีก ใช้น้ำตาใจ เวลาทะเลาะแล้วมันเศร้าอกเศร้าใจเสียใจ ความเศร้าใจจะใช้น้ำตาชำระกิเลส น้ำตานี้เองคือสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพูดไว้ในพระไตรปิฎก สัตว์โลกที่เกิดมานี้ร้องไห้ไว้ในชาติหนึ่งๆ ถ้าน้ำตาแต่ละชาติรวมกันแล้ว มหาสมุทรนี้เทียบไม่ได้ นะ แต่น้ำนี้มันระเหยไปโดยธรรมชาติของมันตลอด

ในชีวิตหนึ่งๆ เราเกิดตายๆ มานี้ ความทุกข์ ความเสียใจของเรา น้ำตาที่ไหลออกไปจาก ดวงตาของเรา ถ้าเก็บเอาไว้แล้วนี่ในทะเลนี้สู้ไม่ได้ ในมหาสมุทรสู้น้ำตาของสัตว์โลกที่ร้องไห้ใน ความทุกข์ความโศกของเรานี้ไม่ได้ แล้วน้ำตาอย่างนี้มันจะชำระกิเลสได้อย่างไรล่ะ น้ำตาที่มัน ออกมาจากความเศร้าโศกเสียใจของสัตว์โลก มันเป็นเรื่องของโลกๆ เวลากิเลสมันสวมรอยมัน สวมรอยอย่างนั้น เพราะถ้าเรายังจับความจริงของเราไม่ได้

ถ้าเรายังจับความจริง เป็นงานชอบขึ้นมา มันค้นคว้าขึ้นมา มันจะค้นคว้าเข้าไป ภายก็ได้ ใจก็ได้เหมือนกัน ถ้าจับกายได้อันนี้เป็นอสุภะ สิ่งที่เป็นอสุภะ อสุภัง เป็นความอสุภะมันเป็นสิ่งที่ สกปรกโสภณ สิ่งสกปรกโสภณเป็นสิ่งที่เพาะเชื้อ สิ่งเพาะเชื้อเป็นสิ่งที่กำเนิดชีวิต ชีวิตเกิดดับ จากตรงนี้ไง ชีวิตเกิดดับจากกามราคะ จากโอฆะ จากสิ่งที่ว่าสืบต่อนี้

นี่แล้วที่เราเศร้าโศกเสียใจเพื่อจะชำระล้างกิเลสเพื่ออย่างนั้น เราจะชำระล้างกิเลส ใจ ความเศร้าโศกเสียใจมันเอาอะไรมาชำระล้าง แต่ของครูบาอาจารย์มันชำระล้าง มันชำระล้างด้วย วิปัสสนาญาณ วิปัสสนาญาณจับกายได้ วิปัสสนาเป็นสิ่งที่นั่นเป็นอสุภะ เป็นสิ่งที่สกปรกโสภณ สิ่งที่เกิดจากสิ่งมีชีวิตเกิดจากตรงนั้น

ความเพาะเชื้อ เชื้อโรคทุกอย่างเกิดจากตรงนั้น เราจะทำลายเชื้อโรค เราจะทำลายชีวิต ทำลายการเกิดตายนี้ เราต้องใช้อะไรเข้าไปทำ ตบะธรรมไง ตบะธรรมที่เราสามารถ...เราพยายาม สร้างสมของเราขึ้นมา จนเห็นกิเลสแล้วกิเลสมันก็บังงา กิเลสจะบังงานะ บังงาพยายามจะผลัด ใส ผลัดใสว่สิ่งนั้นเป็น สิ่งนั้นเป็น

แล้วเราได้ศึกษาจากครูบาอาจารย์มานี้ ครูบาอาจารย์ให้มิดมา ให้ปัญญามาเพื่อจะชำระ กิเลส เราศึกษาจำตำรา มาเอาตำรามาให้กิเลสมันบังงาแล้วเอามิด เอาพร้ามันสับหน้าเราเองไง สับ หน้าเราให้เราเชื่อมั่น ว่าเรานี้...ความพลัดพราก น้ำหูน้ำตาไหลนี้มันจะชำระกิเลส มันให้กิเลสจะ หลุดออกไปจากใจ

สิ่งนี้ควรจะเป็นประโยชน์กับเรา สิ่งนี้ควรจะเป็นเครื่องยืนยันกับเราได้จริง ทำไมมันเป็นสิ่งที่ว่าเอามาให้กิเลสเอาไปบังเงาแล้วหลอกใช้ แล้วเป่าหูให้เราเชื่อมั่นไปละ มันเชื่อไป มันเว้งว้าง มันปล่อยวางขนาดไหน มันเป็นไปไม่ได้หมดหรอก เพราะว่าอะไร เพราะว่าอุปกิเลส อุปกิเลส ความเว้งว้างความฟ่องใสนี้เป็นอุปกิเลส นั่นเป็นอุปกิเลส แต่กิเลสมันบังเงาขึ้นมา มันหลอกเราซัดๆ เลย มันหลอกเราเพื่อจะให้การกระทำของเราผิดที่ ผิดเป้าหมายไป

ถ้าไม่บังแล้ว การวิปัสสนาของเรามันจะย้อนกลับเข้าไปที่กลางหัวใจใจ กิเลสอยู่ที่ใจ ใจนั้นอยู่ในร่างกายของมนุษย์ ในร่างกายของมนุษย์นี้มีหัวใจ แล้วหัวใจกับร่างกายนี้มันยัง... ความหลงของมัน ความหลงในกามราคะ ในกามคุณ สิ่งที่ตรงกันข้าม สิ่งที่ตรงกันข้าม สิ่งที่มีมันเป็นเชื้อเป็นไฟกันนี้มันสาวเข้ามาถึงกันได้ มันเป็นการเกิดหน่อชีวิตใหม่

เกิดหน่อชีวิตใหม่ขึ้นมา เพราะว่าความไม่รู้จริงของมัน ถ้ามันเกิดพุทธธรรมขึ้นมาในหัวใจ เกิดธรรมขึ้นมาในหัวใจ เพราะวิปัสสนาญาณ อันนี้ต่างหากมันถึงเป็นประโยชน์ของเราขึ้นมา ถ้ามันย้อนกลับเข้ามา เกิดหน่อ เกิดหน่อ นั่นเป็นเกิดหน่อของโลกเขาไป เกิดธรรมขึ้นมาในหัวใจ คือวิปัสสนาเข้าไปชำระล้าง มันจะย้อนกลับเข้าไป วิปัสสนาไปเห็นเป็นอนุสูกะ อนุสูกัง

ถ้าพิจารณาจิต จิตนี้ก็เป็นขันธ ๕ ขันธ ๕ ที่มันเป็นละเอียดอ่อน ที่เป็นเนื้อเดียวกัน ที่มันผสมกัน แยกมันออก แยกขณะวิปัสสนา วิปัสสนานี้เป็นงาน วิปัสสนาคือ การใช้ปัญญาไป ปัญญาไม่มีขอบเขต ปัญญามีการเทียบเคียงออกไปแล้วหมุนเวียนออกไปเพื่อชำระกิเลส ปัญญานี้หมุนออกไป มันเป็นงานชอบ งานชอบเพราะว่าเราจับกายกับใจได้ ไม่ใช่ว่ากิเลสสวมรอยจากข้างนอกนั่นเป็นสมาธิที่ว่ามันสัมมาสมาธิ การค้นคว้าหาเข้ามา นั่นสวมรอยเข้ามาว่าเป็นผล นี่บังเงามาตลอด ทั้งสวมรอย ทั้งบังเงา ทั้งจะให้เราอยู่ในอำนาจของมัน

ถ้าเราไม่เชื่อ เราไม่เชื่อกิเลสของเรา เราต้องเชื่อธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่า เป็นปัจเจกตั้ง ต้องมีเหตุ มีผล อริยสัจต้องสะท้อนเลื่อนลั่นกลางหัวใจ อริยสัจนี้เกิดขึ้นจากหัวใจแล้วหลุดออกไป ทำลายออกไป เป็นวิปยุตออกไปๆ แล้วนี่ถึงจะเป็นผลของมัน

เราก็ต้องทำอย่างนั้น วิปัสสนาเข้าไป วิปัสสนาเข้าไปจนมันสะท้อนเลื่อนลั่นนะ มันเลื่อนลั่นไปหมด นั่นนะ ปล่อยวางๆ แล้วมันก็บังเงา หาเหตุหาผลมาหลอกเราตลอด ถึงบังเงา บางทีเรา

ก็เชื่อไปเพราะอำนาจของเราไม่พอ แต่ผลเทียบเคียงแล้วไม่เป็นเช่นนั้น ก็วิปัสสนากลับเข้าไปใหม่ กลับเข้าไปใหม่ ทำอยู่อย่างนั้น จนกว่ามันจะขาดออก

ความที่มันจะขาดออกเพราะอะไร เพราะมันเห็นผล อสุภะ ความที่เป็นอสุภะมันต้องแปรสภาพ มันต้องเหม็นเน่า มันต้องเปลี่ยนแปลงสภาพไป มันเป็นสิ่งที่อยู่ด้วยไม่ได้ สิ่งที่ว่า จิต ถ้าใจมันเห็นสภาพนั้นตามความเป็นจริง มันสะท้อนมันก็ปล่อย สิ่งที่ปล่อยนั้นนะ มันสลดสังเวช ธรรมมันเกิดขึ้นจากใจ

สิ่งที่รู้แจ้งในหัวใจนั้น มันสลดสังเวช มันสะท้อนออกมาแล้วมันถึงสะท้อนออกมาถึงน้ำตาใจ น้ำตาที่ชำระภพ ชำระชาตินี้มันไม่ใช่ น้ำตาความเศร้าโศกเสียใจจากข้างนอก มันเป็นความสะท้อนใจที่ใจนั้นเห็นตามความเป็นจริงว่า เรานี้ทำไมหลงไหลในการเกิดการตายขนาดนี้ ทำไมเราสร้างภพสร้างชาติกันไม่มีที่สิ้นสุด มันสะท้อนใจ มันสงสารตัวเอง มันสงสารหัวใจ หัวใจนี้โดนกิเลสนี้ปกปิดอยู่ แล้วกิเลสปกปิดแล้วก็ขับไสให้หัวใจนี้สวดยทุกข์มาตลอด

ทุกข์มาทุกภพทุกชาติ ทุกข์มาตั้งแต่ไม่มีต้น ไม่มีปลาย จนทุกข์มาจนเดี๋ยวนี้ก็ยังทุกข์อยู่ จนกว่าเราวิปัสสนาจนเห็นการ...มันชำระออกไปเดี๋ยวนั้น นั่นนะ ความสลดสังเวชอันนั้นต่างหากทำให้น้ำตาไหลพรากใจ น้ำตาไหลพรากนี้มันไหลพรากจากสภาวะธรรมอันนั้น มันไม่ใช่ไหลพรากที่ว่า เราไปจำมาแล้วเราสร้างภาพขึ้นมาให้มันเป็นไปอย่างนั้น อันนั้นกิเลสบังเงา

แต่ถ้าเป็นสะท้อนที่หัวใจ ธรรมะ สมุจเฉตปหานออกมา อันนี้เป็นความจริง พอเป็นความจริงแล้วมันก็ปล่อย เป็นความจริงของมันแล้วเป็นความสุขของหัวใจ เว้งว่างมาก โลกนี้ว่างเปล่า สิ่งนั้นไม่มี สิ่งใดๆ ก็ไม่มี หัวใจก็ไม่มี นี่มันจับต้องไม่ได้เลย หมุนไปอยู่อย่างนั้นนะ

แต่นี้มันเป็นพลังงาน สิ่งที่เป็นพลังงานเฉยๆ ตัวอย่างคลื่นวิทยุ คลื่นวิทยุ มันเป็นพลังงาน มันสื่อออกไปมันก็ให้ผลเป็นการ ถ้ามีเครื่องรับจะรับสิ่งนั้นได้ พลังงานนี้มันก็ให้ความทุกข์กับตัวเองไง ถึงจะต้องไม่มาเกิดอีกแล้วในภพภพ เพราะว่ามันได้ชำระเชื่อในภพ โอะขณะนั้นออกไปแล้ว ภาภพนี้ไม่มาสื่อต่อกันอยู่แล้ว แต่ใจดวงนี้มันยังเป็นคลื่นพลังงานนั้นอยู่ มันเป็นพลังงานของกิเลสใจ

ถ้ามันพลิกตรงนี้ไปมันเป็นพลังงานของธรรม กิเลสนี้มันเป็นธาตุรู้ ธาตุที่เป็นรู้นี้เป็นคลื่นพลังงานเฉยๆ เท่านั้น ถ้ามันแปรสภาพตรงนี้ออกไปได้ มันก็เป็นธรรมธาตุใจ ถ้ามัน

แปรสภาพอันนี้ออกไม่ได้มันก็เป็นอวิชชาใจ เป็นอวิชชา เป็นทาส เป็นความทุกข์ออกมาในหัวใจ มันจะเผาอยู่อ่อนๆ

ความสุขของพระอนาคามี ความสุขที่ว่าปล่อยวางหมดถึงที่สุดแล้ว แต่มันก็มีสิ่งอยู่ในหัวใจ ไฟไหม้เกลบใจ ไฟสุ่มขอนใจ มันจะสุ่มขอนอยู่ในหัวใจอย่างนั้น มันเผา มันสว่างได้ มันเผาได้

“จิตเดิมแท้ที่ส่องใส จิตเดิมแท้ที่หมองไปด้วยอุปกิเลส จิตเดิมแท้ที่ส่องใส จิตเดิมแท้ที่ขุ่นมัวด้วยอุปกิเลส”

ตัวนี้เป็นจิตเดิมแท้ที่เข้าไปด้วยความเห็นของวิปัสสนาญาณ เข้าไปจนเห็นจิตเดิมแท้ของตัวเอง พอเห็นจิตเดิมแท้ ถ้าอย่างนั้นกิเลสมันสวมรอย สวมรอยว่าสิ่งนี้เป็นผล เรานี้ถึงจุดหมายปลายทางแล้ว นี่มันจะหลอกไป แล้วหลอกไม่ใช่หลอกกรรมคานะ ตรงนี้ติดกันหมด หลอกด้วยซึ่งๆ หน้า หลอกด้วยซึ่งๆ หน้าเพราะว่าอะไร ทุกคนไม่เคยเห็น ทุกคนไม่เคยประสบ ใครๆ ก็ไม่เคยประสบสิ่งนั้นเลยเพราะอะไร เพราะสิ่งนี้มันเป็นจิตเดิมแท้ที่ส่องใส จิตเดิมแท้ที่เป็นจิตปฏิสนธิที่เกิดเป็นมนุษย์ เกิดเป็นสัตว์โลก เกิดเป็นต่างๆ มันโดนปกปิดไว้โดยไม่มีเงื่อนไขเหมือนกัน

เกิดมาโดยชีวิตนี้ไม่มีต้น ไม่มีปลาย จิตดวงนี้ที่โดนปกปิดมาโดยไม่มีต้น ไม่มีปลาย สิ่งที่โดนปกปิดมาไม่มีต้น ไม่มีปลายนี้ ไม่มีใครสามารถจะชำระ ไม่มีใครสามารถจะเห็นสิ่งนั้นได้ การไม่มีใครสามารถเห็นสิ่งนั้น ถึงโดนกิเลสมันสวมรอย กิเลสจะสวมรอยไปถ้ายังจับต้องสิ่งนี้ไม่ได้ จะโดนสวมรอยไป โคนสวมรอยแล้วก็อ้างอิงต่างๆ อ้างเหตุอ้างผลเข้ามาว่าสิ่งนี้เป็นผลแล้วๆ แล้วก็ต้องเชื่อมั่นไปจนกว่าความขุบขอบ ความที่มันเป็นความเผา ความสว่างในหัวใจนั้น มันแสดงตัวของมันเอง แล้วถ้าคนมีอำนาจวาสนา

คำว่า“อำนาจวาสนา”นี้ ถ้าพูดแล้วมันเหมือนทำให้เราไม่มีกำลังใจ กำลังใจเกิดขึ้นจากเรา อำนาจวาสนาเกิดขึ้นจากเรา ถ้าไม่มีอำนาจวาสนาทำไมทำมาถึงจุดตรงนี้ได้ ถ้าทำถึงจุดตรงนี้ได้ แต่สิ่งนี้มันเป็นสิ่งที่เหนือทุกๆ อย่าง มันเป็นเหนือวัฏจักร เหนือทุกอย่างที่มัน

ควบคุมมาตลอด มันมีอำนาจมาก มันก็สงวนตัวมันไว้ ต้องมีสิ่งทีไปจับต้องพร้อมพอกัน ถึง
ว่าต้องให้อินทรีย์นี้แก่กล้าไ้

อินทรีย์แก่กล้า เป็นสมาธิที่ว่าเป็นมหาสติ-มหาปัญญาที่อย่างละเอียดอ่อนจะเข้าไปจับ
ต้องได้ สิ่งทีเข้าไปจับต้องมันเป็นการหันเข้ามา หันจิตเข้ามาหาสิ่งนั้น ถ้าหันจิตเข้ามาหาสิ่ง
นั้น จะพบสิ่งนั้น ถ้าพบสิ่งนั้น นั้นตัวกิเลส จะบังงาไปไหนเพราะเราเห็นตัวเขาแล้ว แต่เดิม
กิเลสบังงาเพราะมีขันธ มีอายตนะบังไว้ แต่ปัจจุบันนี้จิตเดิมแท้ที่ส่องใส

จิตเดิมแท้ที่เหมือนคลื่นพลังงาน เหมือนกับคลื่นวิทยุมันจะไปหลบซ่อนอยู่ที่ไหนละ
มันบังงาไม่ได้ เราก็ต้องค้น เราก็ต้องตรวจสอบ ต้องพยายามจะทำให้คลื่นหรือพลังงานที่มัน
เป็นของดิบนี้ให้เป็นของสุก พลังงานที่ว่า ให้ผลที่ว่ามันเผาผลาญอยู่นี้ให้มันเป็นพลังงานที่บริสุทธิ์
ขึ้นมาให้ได้

เป็นพลังงานบริสุทธิ์ด้วย เป็นพลังงานที่ว่าไม่ให้คลื่นบนความกระทบกับคนอื่นด้วย
ย้อนกลับเข้าไป ความละเอียดอ่อนของปัญญาส่วนละเอียดนี้มาก แล้วเข้าไปค้นคว้า พลิกออกไป
นั่นสิ้นออกไป พอสิ้นออกไป มันก็เป็นการยืนยัน ยืนยันว่า ตั้งแต่กิเลสอย่างหยาบ กิเลสอย่างกลาง
กิเลสอย่างละเอียด แล้วกิเลสอย่างละเอียดสุด มันเป็นการสวมรอย มันเป็นการบังงาเพื่อจะรักษา
สถานะของเขาไว้ทั้งหมด

แล้วองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นผู้ที่ตรัสรู้ขึ้นมาก่อน มาเห็นสิ่งนี้ก่อน ถึงบอกว่า
เห็นสิ่งนี้แล้วครูบาอาจารย์ที่ตามมาก็มารู้สิ่งนี้ รู้สิ่งนี้เหมือนกัน สื่อถึงสื่อเหมือนกัน ใจ ความสื่อ
เหมือนกันต้องสื่อไปหาที่เหตุ เหตุนี้เป็นเหตุ แล้วสร้างเหตุขึ้นมาแล้วมันจะเกิดผล เหตุนี้ต้อง
ถูกต้อง แล้วจะเกิดผลที่ถูกต้อง เหตุนี้ไม่ถูกต้อง แล้วโดนกิเลสมันสวมรอย สวมรอยจนเราก้ตาม
มันไป คิดตามไป เทียบเคียงตามไป พอเทียบเคียงตามไป มันจะไม่ให้ผลกับใจดวงนั้น

ใจดวงนั้นใช้กาลเวลา ใจดวงนั้นประพฤติกฎปฏิบัติมาแล้วมันไม่ได้ผลมาตามความเป็นจริง
มันให้ใจดวงนั้น หนึ่งในหัวใจนั้นมีความทุกข์แน่นอน แล้วพยายามปกปิดใจดวงนั้นไว้ เพื่อจะ
ไม่ให้ใครรู้สิ่งที่ตัวเองปกปิดไว้ มันทุกข์ก็เท่า กับถ้าใจดวงนั้นซื่อสัตย์ ซื่อตรงกับตนเอง

เหมือนกับองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ไปเรียนกับอาหารดาบส อุทกดาบส เรียน
สมาบัติมาก็ทำความสงบของใจขึ้นมาให้ละเอียดอ่อนขนาดนั้น ให้ละเอียดอ่อนมาก เข้าสมาบัติ

ว่างหมด แต่เวลาออกจากสมาธินั้นกิเลสก็เต็มหัวใจ ไม่ได้ชำระกิเลสแม้แต่น้อยเลย อันนี้ไม่ใช่ทาง ว่างใจไม่ได้ ไม่เชื่ออาหารคาบส ต้องไปค้นคว้าหาครูหาอาจารย์ใหม่ต่อไป จนถึงที่สุด ใครๆ ก็สอนแล้วมันไปถึงไม่ได้ เพราะอะไร เพราะไม่มีมรรคอริยสังขัจจ มรรคเครื่องดำเนิน

ตอนที่ประณิพนพาน สุภัททะมาถาม ถามองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าว่า "ลัทธิศาสนาต่างๆ ก็ว่าของเขานี้เยี่ยม ของเขานี้ยอด เขาทำไปได้หมด" พระพุทธเจ้าบอกว่า "สุภัททะเธออย่าถามให้มากไปเลย ศาสนาไหนไม่มีเหตุ นี้ไง ศาสนานั้นไม่มีผล ไม่มีรอยเท้าบนอากาศ" ก็ศาสนาเขามรรคอริยสังขัจจไม่ได้เกิดขึ้น เขาทำความสงบของเขาขึ้นมา มันเพียงแต่ว่ากิเลสมันสงบตัวลง แล้วไม่เห็นหน้ากิเลสด้วย

ถ้าทำความสงบนั้น แค่สงบตัวเข้ามา แล้วไม่ได้ชำระกิเลสเลย กิเลสอยู่ในหัวใจนั้นเต็มๆ นี้ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าชื่อสัตย์ แล้วพยายาม เพราะว่าสร้างบุญบารมีมาด้วยว่าจะต้องเป็นผู้ชำระกิเลสออกไป ถึงจะพ้นออกไป ไม่ใช่เข้ามาแอบอ้าง มาทำว่าเราทำประพฤติกฎปฏิบัติมาแล้วก็เอาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่สวมรอยมา เอามาอ้างอิง แล้วสร้างอารมณ์ให้เป็นอย่างนั้น

สร้างขึ้นมามีอารมณ์เป็นอย่างนั้น จะสร้างได้ขนาดไหน สร้างได้หมด จิตนี้เป็นเรื่องที่มีหัตถ์จรรยมาก เวลาทุกข์นี้ทุกข์ร้อนจนคืนรน จนคิดทำลายตัวเองก็ได้ จะสร้างความเดือนร้อนให้กับโลกขนาดไหนก็สร้างได้ แล้วเวลาทำใจให้สงบออกจากกิเลสออกไปแล้ว มันยังมีหัตถ์จรรยยิ่งกว่านั้นทับทวีคูณ

เวลามันทุกข์มันร้อน มันสะสมไปที่ใจ ทุกอายุตนะ หู จมูก ลิ้น กาย ใจ จะรับรู้สิ่งต่างๆ จะคิดขนาดไหนก็แล้วแต่ ความตกผลึกไปอยู่ที่ใจทั้งหมด มโนกรรมอันนี้ถึงมีหัตถ์จรรยไ้ มโนกรรมเวลาเราคิดเรื่องต่างๆ ไม่มีใครรู้ เรารู้ตัวเราเอง เราก็ตกผลึกในหัวใจ ความคิดนั้นครั้งที่ ๑ มี ครั้งที่ ๒ จะตามมาๆ เรื่อย ถ้าเราไม่ยับยั้ง

เวลาความคิดนั้นเราคิดโดยที่ไม่มีใครรู้ มันยังตกผลึกในหัวใจของเราได้เลย อันนั้นก็เป็นที่ทุกข์เฉพาะคนเดียว นี้ถ้าความทุกข์มันรับไว้เท่านั้นแล้วคืนรนไม่ได้ มันไม่มีทางออก แล้วเราเชื่อองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เดินตามมรรค เดินตามมรรคอริยสังขัจจที่ว่า มรรคที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ก่อนแล้ววางไว้ในศาสนาพุทธ ศาสนาพุทธนี้ประเสริฐมากเพราะมีมรรคอันนี้

มรรค ๘ นี้เป็นที่ชำระกิเลสได้ มรรค ๘ เป็นเครื่องดำเนินให้ใจนี้ก้าวเดินตามมรรคนั้นไป ใจนี้ก้าวเดินตามมรรคนะ เพราะถ้าใจไม่ก้าวเดินตามมรรค ใจนั้นมีกิเลสในหัวใจเต็มที หัวใจใน กิเลส นั้นมันจะสวมรอย แล้วมันจะหลบ มันจะปลิ้นปล้อนให้เราไม่สามารถก้าวเดินตามมรรคนั้น ก้าวเดินตามมรรคนั้นเป็นมัชฌิมาปฏิปทา

มัชฌิมาปฏิปทาสมแก่เหตุแล้ว มันสามารถชำระกิเลสพ้นออกจากใจดวงนั้นได้ แล้วใจดวง ที่มีกิเลสอยู่มันทุกข์ร้อนขนาดไหน กับใจดวงที่กิเลสมันหลุดออกไปจากหัวใจทั้งหมด มันจะมี ความสุขขนาดไหน เอามาเทียบเคียงกัน ถึงว่าเรื่องของใจนี้มีหัตถ์ศรรยทัตทวิภูณ เพราะว่ามันไม่มี กิเลส ไม่มีสิ่งใดๆ ที่มันจะไปบังเงา จะไปแอบแฝงในนั้นได้เลย มันจะไม่มีสิ่งใดไปทำให้สิ่งนั้น เสร้าหมอง สิ่งนั้นให้เป็นเอนเอียง สิ่งนั้นให้บกพร่อง ไม่ได้เลย

ความไม่ได้เลยอันนั้น มันจะมีความสุขขนาดไหน เทียบเคียงมาสิ เทียบเคียงว่าใจที่มัน ทุกข์ๆ ร้อนๆ ในหัวใจของเราเนี่ยมันทุกข์ร้อนขนาดไหน แล้วถ้ามันพ้นออกไปเหมือนกับองค์ สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า อัครสาวกที่ว่าพ้นๆ ไปแล้ว มันจะมีความสุขขนาดไหน มีความสุข อย่างนั้น เป็นเรื่องจริง เป็นความสุขจริงที่เกิดขึ้นมาจากการประพฤติปฏิบัติของแต่ละองค์ที่ท่าน ปฏิบัติไป เป็นสมบัติของท่าน

แล้วเราจะประพฤติปฏิบัติตามท่านไป เราจะซื่อสัตย์กับเราไหม เราจะทำตามความเป็นจริง ของเราไหม ถ้าเราซื่อสัตย์กับเรา เราทำของเราได้ เราทำได้ เพราะสิ่งที่จะทำนี้ มันเป็นเรื่องสำคัญ คือเรื่องของใจเท่านั้น ถ้ามีลมหายใจเข้า ลมหายใจออก คนๆ นั้นมีโอกาสทุกคน เพราะการมีลม หายใจเข้าและลมหายใจออกนั้นมันสืบต่อชีวิตไว้

ชีวิตนี้สืบต่อได้ ชีวิตนี้คือไออุ่น ชีวิตนี้คือตัวจิต ตัวพลังงานตัวนั้นเป็นไออุ่น เป็นพลังงาน เฉยๆ แล้วชีวิตนี้เป็นไออุ่นที่สืบต่ออยู่กับกาลเวลา การเวลาสืบต่อนี้คืออายุ ถ้าชีวิตนี้มันอยู่ในอายุ นี้ยังก้าวเดินอยู่ อายุนี้คือวันคืนล่วงไปๆ ลมหายใจเข้าลมหายใจออกนี้สืบต่ออายุอันนี้เอาไว้

สืบต่อไว้เพื่อให้หัวใจดวงนี้ได้ประพฤติปฏิบัติไป ให้หัวใจของเราได้มีโอกาส เพราะว่า โอกาสเราเกิดมาแล้วพบพระพุทธานี้ประเสริฐสุด ถ้าเราเกิดมา คนเกิดมาในโลกนี้ที่ไม่นับ ถือศาสนาพุทธก็มีมากนะ ไม่นับถือศาสนาพุทธ เขาก็ไม่ได้มีโอกาส ไม่มีครูบาอาจารย์สั่งสอน แต่ ถ้าเขาสร้างบุญบารมีของเขา เขาจะประพฤติปฏิบัติ เขาก็ทำของเขาได้

แต่ถ้าประพฤติปฏิบัติก็ต้องเริ่มต้นเข้ามาจากมีครูมีอาจารย์สอน เรามีครูมีอาจารย์สอน เรายังผิดพลาดมาก ถ้าเขาไม่มีครูบาอาจารย์สอน เขาก็ประพฤติปฏิบัติไปของเขา แต่โอกาสของเขาจะมีไม่มี ไม่เหมือนเราไง เพราะเราเป็นชาวพุทธ เรามีครูบาอาจารย์สั่งสอนเป็นผู้ชี้แนะ ถอดจากใจดวงหนึ่ง ใจของครูบาอาจารย์ที่ผ่านไปแล้ว ใจของครูบาอาจารย์ที่เห็นกิเลสตั้งแต่มันสวมรอยแล้วมันก็บังงา มันสวมรอย พอสวมรอยถึงจะค้นคว้าหาตัวมันเจอ หาตัวมันเจอแล้วมันก็บังงาไปตลอด จนกว่ามันจะสมุจเฉทปหาน เป็นชั้นเป็นตอนเข้าไป

ถึงกิเลสนี้มันถึงมืออย่างหยาบ มืออย่างกลาง มืออย่างละเอียด แล้วอย่างหยาบมันก็ใช้บังงา ใช้เล่ห์กลอย่างหยาบๆ เราก็ล้มลุกคลุกคลานอยู่ตลอดเวลา แล้วล้มลุกคลุกคลานพอเราชำระได้ส่วนหนึ่งๆ เราก็คิดนี่ว่าเป็นผล แล้วกิเลสอย่างกลางละ ที่เล่ห์เหลี่ยมมันอย่างกลางขึ้นมา มันก็ยังคอยจังหวะที่ให้เราเข้าไปให้มันปั่นหัวเล่น

กิเลสอย่างละเอียด กิเลสอย่างละเอียดสุด ที่เล่ห์กลมันละเอียดอยู่ข้างในนั้นนะ เราถึงมีครูบาอาจารย์สั่งสอน เราถึงควรภูมิใจในอำนาจวาสนา มันย้อนกลับมา ถ้าเราภูมิใจอำนาจวาสนาของเรา เราก็ทำของเราได้ ถ้าเราไม่ย้อนกลับมาภูมิใจในอำนาจวาสนาของเรา เราก็จะไม่มีกำลังใจ แล้วเราก็จะถดถอยไป

เกิดมาเป็นมนุษย์ แล้วพบพระพุทธศาสนานี้เป็นลาภอันใหญ่ นี่เป็นสิ่งที่ประเสริฐที่สุดสำหรับในชีวิตของคน ชีวิตของเราทั้งชีวิตนี้ ตรงนี้ต่างหากเป็นสิ่งที่ประเสริฐที่สุด เพราะตรงนี้ต่างหากเป็นเครื่องทำให้เราพ้นจากกิเลสได้ ถ้าเราพ้นจากกิเลสได้ ความทุกข์ในชีวิตนี้เป็นเรื่องยืนยัน เราจะกลับมาทุกข์อีกไหม ถ้าเราไม่สามารถชำระกิเลสได้ ความทุกข์ในชีวิตนี้มันจะต้องกลับให้เรามาชำระตรงนี้

ทุกข์นี้เป็นอริยสังข์ ทุกข์ในสมัยพุทธกาล ทุกๆ พระเจ้าทุกพระองค์ก็ทุกข์อย่างนี้ เพราะมันเป็นการทุกข์ ความบีบคั้นของใจใจ ความทุกข์คือการบีบคั้นใจ ความทุกข์คือความที่หัวใจทนไว้ไม่ได้คือความทุกข์ สิ่งหัวใจทนไม่ได้จนมันบีบคั้นนั้นนั่นะคือความทุกข์ แล้วพระพุทธเจ้าทุกๆ พระองค์ตรัสรู้เหมือนกัน ตรัสรู้ อริยสังข์เหมือนกัน ตรัสรู้สิ่งนี้แล้วชำระกิเลสได้เหมือนกัน ได้เหมือนกัน แต่เราจะพบองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าองค์ไหนละ

แต่ในปัจจุบันนี้เรามีโอกาสแล้ว สิ่งนี้คือมหาลาภ สิ่งนี้คือความจริงที่เราได้อยู่ แต่เรามองข้ามสิ่งนี้ไป เรามองข้ามสิ่งที่เรามีอยู่นี้ไป มันเป็นเรื่องที่เป็นนามธรรมที่ไม่มีใครเห็นคุณค่า

ของมันขึ้นมาได้ แล้วเราเห็นคุณค่าของมันขึ้นมา ๑ ถ้าเห็นคุณค่ามันก็เหมือนอาหารที่อยู่ต่อหน้า เราเราไม่หยิบอาหารนั้นใส่ปาก สิ่งที่อาหารนั้นจะมีคุณค่าขนาดไหน มันก็วางอยู่ตรงนั้น

ถ้าเราได้เอาอาหารนั้นใส่ปากของเราเข้าไป เหมือนกัน เราประพฤติปฏิบัติของเราขึ้นมา เราสร้างของเราขึ้นมา อาหารใส่ปากเข้าไปมันก็อึดท้อง เราทำความสงบของใจ ถ้าใจมันสงบมันก็มีความสุขใจ ถ้าเรายกขึ้นวิปัสสนา นี่ชำระกิเลสขึ้นไป กิเลสมันก็จะขาดออกไปจากใจ นี่มันเป็นการประพฤติปฏิบัติของเราขึ้นมา อาหารนั้นมันก็เป็นของเราขึ้นมา

แต่เดิมอาศัยองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก่อน ทุกๆ พระองค์อาศัยองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แต่พอเวลาทำขึ้นไปแล้ว เป็นความเห็น เป็นความจริงของแต่ละบุคคล มันถึงเป็นเรื่องปัจเจกตั้งจำเพาะหัวใจดวงนั้น มันเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นมาจากภาวานามยปัญญา (เทพสิ้นสุดเพียงเท่านี้)